

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Role armády jako rozvojového aktéra
v protipovstalecké strategii**

Adéla Genserová

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Role armády jako rozvojového aktéra
v protipovstalecké strategii**

Provinční rekonstrukční týmy v Afghánistánu

Adéla Genserová

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Šárka Cabadová Waisová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí práce doc. PhDr. Šárce Cabadové Waisové, Ph.D. za cenné rady a čas, který mi věnovala při zpracování bakalářské práce.

Seznam použitých zkratk

AA	Spolkové ministerstvo zahraničí SRN
AČR	Armáda České republiky
AIA	Afghánská prozatímní rada
ANDS	Afghánská národní rozvojová strategie
ANSF	Afghánské národní bezpečnostní složky
BCT	Brigádní úkolové uskupení
BMI	Spolkové ministerstvo vnitra SRN
BMZ	Spolkové ministerstvo ekonomické spolupráce a rozvoje SRN
CIMIC	Civilně-vojenská spolupráce
CMCoord	Civilně-vojenská koordinace
CMO	Civilně-vojenská operace
DFAIT	Kanadské ministerstvo zahraničí a mezinárodního obchodu
ePRT	Včleněný provinční rekonstrukční tým
FOB	Předsunutá operační základna
ICRC	Červený kříž
IFOR	Realizační síly
ISAF	Mezinárodní bezpečnostní asistenční síly
JOA	Společný operační prostor
KPRT	Provinční rekonstrukční tým Kandahár
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí ČR
NGO	Nevládní organizace
OEF	Operace Trvalá svoboda
PRT	Provinční rekonstrukční tým
PRU	Provinční průzkumná jednotka
PSO	Operace na podporu míru
RCMP	Kanadská královská jízdní policie
QIP	Projekt rychlého dopadu
USAID	Americká agentura pro mezinárodní rozvoj

OBSAH

1 ÚVOD	7
2 KLÍČOVÉ POJMY	10
2.1 Civilně-vojenská spolupráce	10
2.1.1 Historie a vývoj CIMIC	11
2.1.2 Různá pojetí CIMIC.....	13
2.1.2 Účel CIMIC.....	15
2.1.3 Úkoly a primární funkce CIMIC	15
2.1.4 Uspořádání CIMIC	17
2.2 Provinční rekonstrukční týmy	18
2.2.1 Vznik PRTs	18
2.2.2 Koncept PRT.....	19
2.2.3 PRTs a současnost.....	25
3 AFGHÁNISTÁN A NÁRODNÍ MODELY PRT.....	26
3.1 Německý model PRT	28
3.2 Kanadský model PRT	30
3.3 Turecký model PRT	32
3.4 Nizozemský model PRT.....	35
4 ČESKÝ PRT	37
5 ZÁVĚR: ANALÝZA ČESKÉHO PRT	42
5.1 Analýza.....	43
6 SEZNAM ZDROJŮ	47
7 RESUMÉ	56

1 ÚVOD

Na poli (post)konfliktních situací došlo postupem času k několika razantním změnám. Jedná se o změnu v počtu aktérů, kteří jsou v moderních mírových operacích přítomni, upravila se doba trvání těchto operací a v neposlední řadě také počet úkolů, jež musí být uskutečněny. K tomu, aby tyto nové výzvy mohly být řádně naplněny, byl vytvořen koncept civilně-vojenské spolupráce (CIMIC¹). Tento druh spolupráce zahrnující aktivity vojenské a civilní složky se od 90. let minulého století vyvinul v primární nástroj vojenských velitelů sloužící k tomu, aby mohlo docházet k lepší interakci s civilními aktéry (van Weezel 2011: 4).

V případě Afghánistánu byl v rámci CIMIC vyvinut koncept provinčních rekonstrukčních týmů² (Sidell 2008: 2). Ten vycházel z projektu USA *Coalition Humanitarian Liaison Cells*, který v roce 2002 odstartoval historii PRTs. Původně se jednalo jen o zaměstnance amerických vojenských složek umístěných na představených vojenských základnách (FOB³) v několika částech Afghánistánu. Tyto týmy se postupem času rozšiřovaly o další členy, přibýli i zaměstnanci civilní části a zvětšilo se procento země kontrolované těmito jednotkami. Ke konci roku 2002 došlo ke změně názvu těchto jednotek. Z civilně-vojenských rekonstrukčních týmů se staly provinční rekonstrukční týmy. Všechny PRTs působily a působí v Afghánistánu jakožto součást mezinárodní mise NATO ISAF⁴ (Ministerstvo obrany), která je založena na mandátu Rady bezpečnosti OSN č. 1386 ze dne 20. prosince 2001 (Ministerstvo zahraničních věcí 2008).

Tématem bakalářské práce je role armády jako rozvojového aktéra v protipovstalecké strategii. V rámci příprav jsem ale dospěla ke zjištění, že toto téma je příliš obsáhlé pro jednu práci a že by bylo lepší oblast výzkumu zúžit. To

¹ CIMIC = *Civil-Military Cooperation*

² PRT = *Provincial Reconstruction Team*

³ FOB = *Forward Operating Base*

⁴ ISAF = *International Security Assistance Force*

mne vedlo k tomu, abych si zvolila určité podtéma spadající do této problematiky. Řešením bylo, že jsem svou bakalářskou práci zaměřila na provinční rekonstrukční týmy v Afghánistánu, protože se jedná o téma, které je ve světě považováno za aktuální, a donedávna bylo i v oblasti zájmu České republiky.

Cílem mé práce je zjistit, zdali je český PRT modelem *sui generis*, nebo zdali se inspiroval u modelů jiných, popřípadě odkud inspirace pochází a v čem spočívá. Z metodologického hlediska má tato práce prvky konceptualizační analýzy, nachází se zde i část komparační. Nejdůležitější je však část, jejímž úkolem je analyzovat český PRT.

Abych mohla co nejlépe zodpovědět na výzkumnou otázku, rozhodla jsem se svou práci rozdělit do tří částí. V té první, teoretické, jsou rozebrány a vysvětleny klíčové pojmy vyskytující se napříč celým textem. Je zde řečeno, co přesně znamená civilně-vojenská spolupráce, kdy tento koncept vznikl, jakým vývojem si prošel a jaká jsou jeho různá pojetí. Zmíněn je i účel CIMIC, jaké úkoly jsou v jejím rámci vykonávány, které funkce CIMIC se řadí do těch primárních nebo jak vypadá uspořádání CIMIC. Následuje část o provinčních rekonstrukčních týmech (PRTs), kde je kladen důraz na historii tohoto fenoménu. Popsány jsou zde okolnosti vzniku PRTs, avšak hlavní je část věnovaná historii konceptu PRT, kdy byl poprvé využit a jaké zkušenosti přineslo jeho používání. Následuje podkapitola věnující se provinčním rekonstrukčním týmům a současnosti.

Druhá část je založena na případu Afghánistánu, na němž je koncept PRT rozebrán. Věnuji se vývoji, kterým si koncept prošel díky použití v této zemi, dále také okolnostem jeho působení. Nejdůležitější je část, která porovnává 4 národní modely PRTs. Zde je vysvětleno, co se rozumí modelem PRT, zmíněni jsou autoři, kteří se shodnou na jednotlivých modelech, nicméně i autor, který pochybuje o existenci modelů jako takových. Porovnávány jsou model německý, kanadský, turecký a nizozemský.

Ke komparaci jsem si vybrala několik faktorů, na jejichž základě bude možné lépe zodpovědět výzkumnou otázku této práce. Zohledňovanými faktory je zaprvé kdo stojí v čele PRT, zadruhé jaké aktivity vykonává civilní a jaké vojenská část PRT, a zatřetí jaký je poměr osob obou složek PRT, což je faktor, na jehož základě společně se zohledněním již zmíněných faktorů v závěru práce vyvodím, na kterou složku je v jednotlivých PRTs kladen větší důraz. Porovnávat by šlo i jiné faktory, například kdo poskytuje finance na chod PRT, nebo v jakém prostředí PRT působí. Já si však vybrala tři výše zmíněné. Tuto část jsem koncipovala právě takto proto, abych mohla na základě porovnání jednotlivých modelů a následným srovnáním s výsledky analýzy českého PRT co nejlépe zodpovědět výzkumnou otázku této práce.

Třetí část se zabývá českým PRT. Je zde popsáno, kdy a kde byl český PRT v Afghánistánu poprvé nasazen a z jakých důvodů, kdo financuje jeho aktivity a zdali se české angažmá omezuje jen na jeden PRT. Dále následuje část věnující se tomu, jak dlouho trvalo angažmá a jestli stažení Čechů z Afghánistánu bylo kompletní, nebo zde stále působí nějací zástupci ČR. Nejdůležitější je ale zhodnocení českého PRT s ohledem na faktory výše zmíněné u národních modelů PRT. Tedy kdo stojí v čele PRT, jaký je poměr mezi oběma jeho složkami, potažmo na kterou složku je kladen větší důraz, a jaké aktivity jednotlivé složky vykonávají.

Literatura, kterou jsem použila v teoretické části a týkala se civilně-vojenské spolupráci a provinčních rekonstrukčních týmů, je volně dostupná a jedná se především o dokumenty v anglickém jazyce napsané během posledních několika let. Zdrojů, které pojednávají o německém, tureckém, nizozemském a kanadském modelu PRT je omezené množství, a jde o literaturu psanou hlavně anglicky. Jedná se o prameny, které jsou volně dostupné široké veřejnosti, k interním vládním a armádním dokumentům přístup umožněn není. V části o českém PRT byly použity především internetové stránky Ministerstva obrany a Ministerstva zahraničních věcí České republiky, protože se jedná o poměrně

aktuální téma, na něž prozatím nebylo zpracováno mnoho publikací. Kromě toho, odborná veřejnost se tématem již moc často nezabývá.

V celé bakalářské práci jsou použity převážně internetové zdroje, články z odborných časopisů a oficiální portály institucí, jichž se téma dotýká. Využila jsem ale i knižní prameny, a to převážně v teoretické části. Velmi užitečné byly také informace, které mi byly poskytnuty v rámci slovních výpovědí od plukovníka gšt. Antonína Gensera, jenž byl velitelem 9. PRT Lógar a v Afghánistánu působil od února do srpna 2012.

2 KLÍČOVÉ POJMY

2.1 *Civilně-vojenská spolupráce*

Ukončení sporů mezi Spojenými státy americkými a Sovětským svazem v 90. letech znamenalo určitou transformaci bezpečnostního paradigmatu. Národní bezpečnost přestala být záležitostí pouze jedné země, ale stala se tématem, které je nezpochybnitelně propojené s lidskou bezpečností, kdy jsou instituce uvnitř státu povinny chránit obyvatelstvo, ale i jednotlivce před hrozbou zvenčí a hrozbou, již by mohl představovat stát samotný. Viditelné je i provázání s globální bezpečností, k níž státy přispívají různě. Někdy se jedná o poskytování finanční podpory třetím zemím, jindy vznikají podpůrné programy. Pomoc může mít i podobu vyslání jednotek na území zmítané konflikty. V tomto případě je ale nutné podotknout, že aby se stále jednalo o příspěvek k mezinárodnímu míru a bezpečnosti, je důležité dodržovat pravidla multilaterálních peacekeepingových operací⁵. Pokud by tomu tak nebylo, jednalo by se o nasazení jednotek z důvodu okupace cizí země, což se vymyká prvotnímu cíli peacekeepingových operací – dosažení míru a stability.

⁵ Na půdě OSN je v rámci peacekeepingových operací nutné, aby tyto operace splňovaly 3 důležité principy. Zaprvé, peacekeepingové mise OSN nemůže být nasazena na území státu bez souhlasu hlavních stran v konfliktu. Zadruhé, peacekeepingové mise OSN fungují jako nestranný aktér v konfliktu a zatřetí, tyto operace nejsou donucovacím prostředkem (United Nations 2008: 31–35).

Je tedy zjevné, že se počet funkcí, které musí obranné složky vykonávat, razantně navýšil. Nejedná se pouze o chránění státu před útoky odjinud, ačkoli tento úkol zůstává mezi těmi klíčovými (Zupancič 2012: 20–21). Přibyly ale i nové hrozby, jimž státy musí čelit. Dnes nepředstavují nebezpečí jen mezinárodní konflikty, ale i rozmanité příčiny vedoucí k ohrožení stability na domácí scéně. Jde o nerovnost, chudobu, vnitřní rozpory, potlačování lidských práv nebo etnické střety. Spadá sem ale i terorismus, zločin či obchod se zbraněmi.

Od 90. let 20. století Organizace spojených národů začala udělovat mandát peacekeepingovým misím v rámci Kapitoly VII Charty OSN. Ta dovoluje využití donucovacích opatření k respektování zákonů o lidských právech a k dodržování mezinárodních humanitárních práv. Jednou z dalších změn peacekeepingových misí provedených po skončení studené války bylo navýšení civilních pracovníků, kteří se stali nedílnou součástí misí. Primární roli stále hrají ozbrojené složky, to ale nemění nic na faktu, že došlo ke zvětšení rozsahu spolupráce mezi civilisty a armádou. Dochází i k postupnému navýšení počtu nevládních organizací, které mají zájem participovat na řešení konfliktů (Rehse 2004: 12–13).

2.1.1 Historie a vývoj CIMIC

Civilně-vojenská spolupráce, jakožto kooperativní vztah mezi civilní a vojenskou složkou, je s největší pravděpodobností stará tak, jako války a konflikty samy. Nicméně, koncept CIMIC, který je chápán jako formální doktrína, je spojen se Severoatlantickou aliancí a jejím angažmá v 90. letech minulého století (Mockatis 2004).

Koncept CIMIC nabývá na své důležitosti již od 90. let 20. století, kdy byl spojován s moderními operacemi na podporu míru (PSOs)⁶. Kořeny CIMIC v jeho současné podobě vedou k operaci *Provide Comfort*, která byla vedena

⁶ PSOs = *Peace Support Operations*

Spojenými státy americkými za účelem poskytnout humanitární podporu Kurdům po první válce v Zálivu v roce 1991 (Ankersen 2008: 1).

Důvodem, proč koncept CIMIC vznikl, byl měnící se scénář konfliktů v době po ukončení studené války. Především šlo o to, vytvořit nástroj vojenské povahy sloužící k analýze a jednání, který měl ale v sobě zahrnovat i zaměstnance civilní. Zapříčinila to nerovnost mezi aktéry v konfliktech, která se projevovala čím dál více, vliv měly i rychle se měnící geografické okolnosti a bylo zapotřebí brát ohledy na politické a etnické faktory v zemi, kde konflikt probíhal. Počet civilních aktérů se postupem času navyšoval a v rámci situace na Balkáně došlo ke konceptualizaci a zcela první aplikaci CIMIC (Kasselman 2012: 18).

Poskytování humanitární a vojenské pomoci, což je jeden z mnoha úkolů uskupení vytvořených v rámci CIMIC, bylo plněno také při misi UNPROFOR v Bosně v roce 1992. Dalším využitím tohoto konceptu se stala operace *Restore Hope*, již vedly Spojené státy americké v Somálsku v roce 1993. Civilně-vojenská spolupráce se ale dostala do popředí na mezinárodní scéně hlavně poté, co došlo k angažmá v Kosovu v roce 1999 a o dva roky později v Afghánistánu (Ankersen 2008: 1–2).

Nasazení jednotek NATO v Kosovu je často označováno za případovou studii v rámci výzkumu efektivnosti konceptu CIMIC. Nejedná se ale jen o toto angažmá Aliance, které přináší důležité postřehy a ponaučení pro následný vývoj civilně-vojenské spolupráce. Vliv měly také konflikty v Bosně a v Somálsku a jejich následné řešení mezinárodním společenstvím. Zkoumat CIMIC lze i v případě Iráku a již zmíněného Afghánistánu, kde tato spolupráce hrála důležitou roli ve válce proti terorismu.

V rámci Kosova se vygenerovalo několik cenných postřehů pro budoucí mise. Do budoucna by se měly vojenské jednotky a humanitární organizace zapojovat do společného plánování mise ještě před tím, než mise jako taková začne, protože je důležité zajistit co největší míru spolupráce ve společném

operačním prostoru (dále JOA⁷). Pro lepší přijetí místními obyvateli je dobré zajistit společný trénink a vzdělávání, čímž bude dosaženo, že se CIMIC stane jak zdrojem jednotek, tak poskytovatelem pomoci pro humanitární komunitu. Při zapojení se do vojenské intervence je nutné také počítat s tím, že může dojít k situaci, kdy na sebe jednotky budou muset převzít funkci místní policie, aby byly eliminovány případy porušování zákona. K předání pravomocí zpět do rukou místních obyvatel by pak mělo dojít v momentě, kdy již budou nově zaškolení a vytrénovaní zástupci policie schopní vykonávat funkce policie sami. Dále by mělo docházet k bezproblémovému sdílení informací mezi nevládními organizacemi (dále NGOs⁸), ozbrojenými složkami a mezinárodními organizacemi (Mockaitis 2004).

Mise IFOR⁹ v Kosovu rozpoutala debatu okolo civilně-vojenské spolupráce, protože při tomto angažmá docházelo k čím dál častější spolupráci mezi civilními a vojenskými aktéry. Z toho byla vyvozena nutnost koncept CIMIC řídit, do detailu jej definovat a co nejvíce zdokonalit. Vyústěním této debaty bylo vytvoření doktríny Severoatlantické aliance *NATO Civil-Military Co-operation Doctrine* (Paul 2009: 7).

2.1.2 Různá pojetí CIMIC

Ve svých počátcích pojem CIMIC zahrnoval především veškerou spolupráci mezi vojenskými a civilními aktéry. Postupem času vznikaly nové vojenské doktríny a postupy, jež koncept jasně vymezily. Od té doby, co došlo k definování CIMIC Severoatlantickou aliancí, ostatní aktéři vymýšlí svá vlastní pojetí civilně-vojenské spolupráce, kterými by se odlišili od pojetí NATO. A tak se pod nálepkou CIMIC u různých aktérů skrývá něco trochu jiného. Dále je známo, že některé členské státy vyvinuly v rámci svých armád své vlastní doktríny CIMIC, ty se ale ve většině případů podobají přístupu NATO (Rehse 2004: 14–16).

⁷ JOA = *Joint Operational Area*

⁸ NGOs = *Non-governmental Organizations*

⁹ IFOR = *Implementation Force*

Definice CIMIC v rámci Severoatlantické aliance zní: „Koordinace a spolupráce mezi velitelem NATO a civilními aktéry, kterými jsou například místní obyvatelstvo, lokální autority, mezinárodní, národní a nevládní organizace a agentury, vedoucí k podpoře mise,“ (NATO 2003: paragraf 102).

OSN definuje tzv. civilně-vojenskou koordinaci¹⁰. V pojetí této organizace jde o „nutný dialog a interakci mezi civilními a vojenskými aktéry...chránící a propagující humanitární principy, vyhýbající se soutěžení, minimalizující konflikty, a když je to možné usilující o společné cíle,“ (IJWP 3-90 2003: paragraf 106).

USA popisují aktivity CIMIC jako *Civil Affairs* (dále CA), které nahrazují jimi nepoužívaný termín civilně-vojenské spolupráce. CA zahrnují spolupráci mezi ozbrojenými složkami a civilními entitami, která je viditelná v oblastech, kde působí vojenská aktéra. Civilisté a vojáci jsou součástí civilně-vojenských operací (CMO¹¹), které v americkém pojetí zakládají, udržují, ovlivňují a využívají vztahů mezi civilními aktéry a ozbrojenými složkami, čímž dosahují a upevňují operační záměry USA.

Přístup Spojeného království (dále UK) je následující – definice CIMIC, kterou vymyslelo NATO, je v zemi akceptována. Nicméně, chápání je trochu odlišné. Stát nahlíží na civilně-vojenskou spolupráci jakožto na nástroj, který je v rámci vojenských operací využíván k lepšímu dosažení politických cílů UK a mezinárodního společenství. K tomu přispívá úplné zapojení zaměstnanců CIMIC, procesu civilně-vojenské spolupráce do velení (IJWP 3-90 2003: paragraf 107–108).

¹⁰ CMCoord = *Civil-Military Coordination*

¹¹ CMOs = *Civil Military Operations*

2.1.2 Účel CIMIC

Celkovým záměrem CIMIC je vytvoření a udržení podmínek, které v konečném důsledku povedou k dosažení cílů mise a následnému stažení vojsk z místa nasazení. Bezprostřední účel CIMIC je ale jiný. Civilně-vojenská spolupráce má v jeho rámci za úkol jednat jménem velitele NATO s civilními entitami v JOA. A to z důvodu, aby co nejdříve došlo ke splnění cílů mezinárodního angažmá. K tomu však zaměstnanci CIMIC musí například spolupracovat s civilisty na dostačující úrovni, zapojovat se do plánování s důležitými civilními aktéry před a během operace, neustále vyhodnocovat potřeby místního obyvatelstva nebo celkově pracovat tak, aby k předání pravomocí do rukou místních autorit mohlo dojít co nejdříve. To vše musí být konzultováno s velitelem (Civil-Military Co-operation Centre of Excellence: 6–7).

Civilně-vojenskou spolupráci je možné aplikovat v jakékoli míře napětí. Navíc se jedná o koncept, který se uplatní ve všech fázích konfliktu. Slouží k vybudování vhodného pracovního prostředí pro civilní a vojenské aktéry. Proces harmonizace civilního a vojenského plánování by měl vždy začínat na nejvyšší politické úrovni (IJWP 3-90 2003: paragraf 110).

Dále platí, že v momentě plánování operace jsou brány v potaz různé faktory, ať už politické, sociální, náboženské, environmentální nebo humanitární. Zohledňuje se i to, že se operací zúčastňuje nepřeborné množství civilních aktérů, kteří mají své vlastní postupy, principy a cíle. Kontext celé mise se tedy mění v závislosti na operaci a dané situaci (NATO 2013: paragraf 202).

2.1.3 Úkoly a primární funkce CIMIC

Jak již bylo řečeno, náplní práce CIMIC je spolupracovat s civilními aktéry, aby byl splněn cíl operace. Tedy, aby byly vytvořeny a nadále dodržovány podmínky, které budou nápomocny primárnímu poslání a realizaci úspěšného ukončení mise.

Ke splnění výše zmíněného je nezbytné, aby zaměstnanci CIMIC dali vzniknout vztahu mezi vojenskou a civilní složkou, následně se snažili o usnadnění vzájemné spolupráce, sdíleli mezi sebou veškeré důležité informace a byli schopni kooperovat v případě plánování a vedení operací. Další nutností je, aby byly civilním aktérům představeny a řádně vysvětleny veškeré vojenské cíle operace. Pracovníci CIMIC musí neustále vyhodnocovat operační prostředí, místní požadavky, všechny informace poskytovat ostatním složkám působícím v dané misi. A opět musí být vše konzultováno s velitelem (NATO 2013: paragraf 203).

Mezi primární funkce CIMIC patří utváření civilně-vojenských vztahů. Pro spolupráci těchto dvou složek je důležitá dostatečná informovanost a sdílení informací a operačního plánování. Vztah mezi oběma složkami by měl být vytvořen co nejdříve, v nejlepším případě v momentě získávání základních informací o zemi, kde má být mise vytvořena.

Díky této funkci má personál CIMIC za úkol vytvářet nové kontakty a jejich udržování, zapojit do strategického a operačního plánování i civilní aktéry. Další nutností je neustálá kontrola místního civilního prostředí a identifikování potřeb místních obyvatel, rozhodování o tom, zdali by tyto potřeby měly být naplněny a případně do jaké míry. Náplní práce tedy může být vylepšování infrastruktury ve státě, zajišťování lékařské pomoci a dostatečných zásob vody. Personál CIMIC také zajišťuje postupné předávání odpovědností do rukou místních autorit. Tím vším se napomáhá k tomu, aby byly udržovány důležité kontaktů a aby spolupráce velitele s civilními aktéry probíhala co nejlépe (Paul 2009: 11).

Druhou primární funkcí CIMIC je poskytování podpory civilistům v místě nasazení mise, civilním organizacím a autoritám působícím v JOA. Jedná se o široké spektrum zdrojů, které ozbrojené jednotky civilistům poskytují. Distribuovány jsou informace, vybavení, komunikační zařízení, trénink, personál či materiál. Tento druh podpory je využíván jen v případě, kdy je nutné ze všeho

nejdřív vytvořit podmínky vedoucí k naplnění vojenské mise, nebo v situacích, kdy lokální autority nejsou schopny tyto statky poskytovat (IJWP 3-90 2003: paragraf 112c).

Poslední, nicméně nikoliv méně důležitou funkcí CIMIC je podpora ozbrojených sil. Zaměstnanci CIMIC poskytují cenné rady v procesu plánování a vedení vojenských operací, čímž podporují vojenské velitele a asistují jim při rozhodování. Poskytované informace se týkají témat, jakými jsou například současná situace civilních aktérů, včetně obyvatelstva, efekty vzešlé ze vzájemných jednání civilistů a vojska atp. Tyto poznatky jsou velmi užitečné, protože se zabývají sociální situací obyvatelstva, etnickou situací, kulturními a náboženskými záležitostmi. Jejich znalost ovlivňuje plánování vojenské mise a lze s nimi lépe reagovat na aktuální situaci v zemi (Paul 2009: 12).

2.1.4 Uspořádání CIMIC

Pro splnění úkolů CIMIC je důležité zajistit osoby, které by tyto úkoly plnily. Požadavky na počet pracovníků se liší podle situace a závisí na misi, nicméně všichni z nich musí projít školením a být začleněni do struktur velitelství na všech stupních. V rámci velitelství působí takzvaní styční důstojníci (LO¹²), jejichž náplní práce je asistovat v civilních agenturách a organizacích a usnadňovat kontakt mezi vojenskými a civilními složkami. Od zemí se očekává schopnost zajistit plnění úkolů CIMIC i v případě stavu pohotovosti. Mezi prostředky se řadí skupiny CIMIC, funkční specialisté a všeobecné síly.

Skupinou CIMIC se rozumí jednotka schopná fungovat v momentě nasazení v JOA nebo regionu. Tato jednotka může pracovat jakožto součást spojeneckých společných sil (AJF¹³) či národního kontingentu. Pracovníci této skupiny mohou být buď zástupci jednoho státu, nebo tvořit uskupení, kam své vyslance poslalo vícero zemí. Nejhlavnějším úkolem tohoto celku je předání

¹² LO = *Liaison Officer*

¹³ AJF = *Allied Joint Force*

zkušeností v rámci civilní správy, civilní infrastruktury, humanitární pomoci, ekonomiky a obchodu či kultury.

Odborníci ve struktuře CIMIC mají na starosti plnění specifických úkolů, které byly označeny za důležité při hodnocení situace. Počet a odbornost záleží na jejich dostupnosti a potřebě jejich nasazení pro nějaký specifický úkol. Specialisty mohou být civilisté i vojenští úředníci (NATO 2003: paragraf 501).

2.2 Provinční rekonstrukční týmy

2.2.1 Vznik PRTs

Talibanský režim, který na přelomu tisíciletí vládnul v Afghánistánu, se dostával díky porušování lidských práv do médií již nějakou dobu. Po útocích z 11. září 2001 se ale veškerá pozornost obrátila k zemi z důvodu, že sem vedly veškeré stopy při hledání útočníků. Al-Káida zde dlouhodobě měla svá tréninková centra a působili zde její lídři. K pochytání teroristů a sesazení tamního režimu byla Spojenými státy americkými vedena Operace Trvalá svoboda (dále OEF¹⁴), v jejímž rámci na území Afghánistánu začaly působit mezinárodní koaliční jednotky.

Zbývalo ale vyřešit jeden důležitý aspekt mise – politickou budoucnost Afghánistánu. V rámci konference v německém Bonnu došlo k podepsání *Bonn Agreement*. Tato smlouva dala vzniknout Afghánské prozatímní radě (dále AIA¹⁵), v jejímž čele stanul Hámid Karzaj. 20. prosince 2001 byla vydána Rezoluce 1386 ustanovující Mezinárodní bezpečnostní podpůrné síly (dále ISAF¹⁶), které měly za úkol asistovat AIA v zajištění bezpečnosti Kábulu a přilehlých oblastí tak, aby AIA a zaměstnanci OSN mohli pracovat, aniž by byli ohroženi.

¹⁴ OEF = *Operation Enduring Freedom*

¹⁵ AIA = *Afghan Interim Authority*

¹⁶ ISAF = *International Security Assistance Force*

Následující dva roky byly jednotky ISAF přítomny jen v hlavním městě Afghánistánu, požadavek na zvýšení počtu vojáků se objevil až po nějaké době (Eronen 2008: 2–3). Rozšíření ISAF mimo území Kábulu přišlo se schválením Rezoluce 1510 v říjnu 2003. Mezi roky 2001 a 2003 se zrodil nápad, který měl představovat jiný způsob vojenské přítomnosti na území Afghánistánu. Vzniknul koncept provinčního rekonstrukčního týmu fungujícího v rámci ISAF (Maley). Jednalo se o jakousi „odlehčenou verzi vojenské přítomnosti“, která lépe zapadala do prostředí Afghánistánu. Afghánci se dlouhodobě staví negativně k jakémukoliv masivnímu *peace enforcementu* na svém území (Eronen 2008: 4).

2.2.2 Koncept PRT

Definice současného konceptu provinčního rekonstrukčního týmu říká, že PRT je jakousi provizorní civilně-vojenskou organizací, která funguje v prostředí, kde se tamní obyvatelé nemusí chovat k mezinárodním jednotkám zcela přátelsky. Úkolem PRT je obnovení stability na daném území, zajištění, aby se stát stal znovu funkčním a byl schopen poskytovat občanům bezpečí. Týmy také pomáhají vládám jednotlivých provincií plnit požadavky tamního obyvatelstva (Afghanistan PRT Handbook 2011: 1).

Jedná se o uskupení, které je vedeno jednou zemí nebo koalicí vícero států. Ve většině případů má PRT zodpovědnost za jednu provincii, ale není to pravidlem. V ideálním případě je povinnosti PRT práce vedoucí k naplnění účelů mise, soustředění se na omezování příčin nestability a konfliktů, školení pracovníků místních institucí, aby svou práci mohli vykonávat sami, zajištění, že se povstalci nedostanou k civilnímu obyvatelstvu a zároveň, že dojde ke zlepšení a zvýšení frekvence interakcí mezi vládou a lidmi žijícími na území mise. Týmy by také měly spolupracovat s partnery, jako jsou mezinárodní a nevládní organizace, a měly by provádět takové projekty pro tamní obyvatelstvo, které vedou k dlouhodobým změnám (NATO 2009: 4).

Působení PRT má dvě fáze – kinetickou a non-kinetickou. V první zmíněné probíhají především vojenské operace, které vedou k zajištění bezpečnosti území, na němž PRT působí. Tyto operace jsou prováděny ozbrojenými jednotkami států, které k misi přispívají. V momentě, kdy v prostoru nehrozí žádné větší nebezpečí, nastupuje fáze druhá. V ní působí především civilní zaměstnanci PRT používající k řešení situace rozvojové a diplomatické prostředky. Délka první fáze závisí na povaze území, jež je určitému PRT přiděleno. Některé provincie jsou nebezpečnější než ty druhé, jiné mohou zajistit brzké stažení vojenské části PRT. Úspěch PRTs není měřen tím, kolik projektů jím bylo vytvořeno. Indikátorem je míra, v níž byl daný tým schopen přispět k naplnění cílů mise (NATO 2009: 8).

Konečným stadiem pro angažmá PRT se rozumí situace, kdy je stát, v němž mise probíhá, již schopen zajišťovat bezpečnost. Toto bezpečí ve většině případů znamená, že je země schopna zachovat politickou stabilitu i poté, co se z ní mezinárodní jednotky stáhnou. PRT těsně před ukončením svého působení určí měřítko efektivity, která postihují témata jako například snížení počtu bezpečnostních incidentů ovlivňujících běžný život, schopnost vlády poskytovat základní služby a vynutit si respektování práv. Jedná se zároveň o měřítko pokroku napříč časem a v podmínkách, v nichž se země nachází (Center for Army Lessons Learned 2011: 14).

Koncept PRT, založený jako inovativní přístup k budování míru a bezpečnosti, je ale strukturou, kterou lze v určitých ohledech najít i před rokem 2001. Za jakéhosi předchůdce mohou být považovány jednotky, které působily ve vietnamské válce v 60. a 70. letech minulého století (Maley). Ty nesly název *Provincial Reconnaissance Units* (PRUs). Se současným modelem PRT je spojoval ten fakt, že byly složeny z vojenské a civilní části a působili zde i místní občané (Byers 2014). PRUs jakožto polovojenské jednotky byly součástí

programu *Phoenix*¹⁷. Jejich vznik se vztahuje k roku 1964, kdy byly založeny vládou Jižního Vietnamu a americkou CIA. V té době byly známé jako *Counter-Terror Teams* (Finlayson 2007).

Současný koncept provinčních týmů se zrodil z projektu *Coalition Humanitarian Liaison Cells* vytvořeného v rámci OEF v roce 2002. Relativně malý počet zaměstnanců těchto jednotek měl za úkol vyhodnocovat potřeby obyvatelstva v Afghánistánu a následně provádět nepříliš rozsáhlé rekonstrukční projekty. Na konci roku 2002 USA tento program rozšířily tím, že daly vzniknout prvním provinčním rekonstrukčním týmům (Center for Army Lessons Learned 2011: 3), nicméně v té době nesly jiný název. Šlo o *Joint Regional Teams*, postupem času došlo k přejmenování na *Provisional Reconstruction Teams*. Nakonec, po několika měsících zabíhání se, se ustálil současný název konceptu, tedy provinční rekonstrukční týmy (Eronen 2008: 4).

Úplně první PRT působil v afghánském regionu Gardez. Se vším všudy začal fungovat na počátku roku 2003. Zprvu byli součástí tohoto PRT jen vojenští úředníci, kteří se starali o civilní záležitosti, dále příslušníci letectva s úkolem zabezpečovat areál a jeho blízké okolí. Počet civilistů v tomto a jiných PRTs narůstal až postupem času (Center for Army Lessons Learned 2011: 3).

Netrvalo dlouho a počet provinčních rekonstrukčních týmů se zvyšoval, až bylo nakonec území Afghánistánu kontrolováno jednotkami ISAF skoro celé. Původní PRTs, které fungovaly v rámci americké OEF byly převedeny do pravomoci NATO, jež převzalo kontrolu nad ISAF v srpnu 2003. Typickým jevem bylo přibývání zemí, které se chtěly aktivně účastnit rekonstrukce Afghánistánu a začaly do země posílat své jednotky. Některé státy, například Litva nebo Itálie, dokonce zakládaly své vlastní PRTs. V říjnu 2006 byly nicméně všechny provinční rekonstrukční týmy již pod vedením ISAF (Eronen 2008: 5–6).

¹⁷ *Phoenix Program* byl programem naplánovaným vládou USA a Jižního Vietnamu během vietnamské války. Jeho cílem bylo odstranění politické struktury *Lao Dong Party* (Vietkongu), jež v Jižním Vietnamu působila. Program byl ukončen v roce 1971 (Finlayson, 2007).

Je důležité poznamenat, že při angažmá v Afghánistánu PRTs v žádném případě nepředstavují alternativu vlády Islámské republiky Afghánistán. Jejich úkolem je vládu spíše podporovat a zajistit, aby prostředí, v němž afghánská vláda, občanská společnost a nevládní organizace zapojené do rekonstrukce státu, pracují, bylo bezpečné. Týmy se dále starají o to, aby mezinárodní aktéři nijak nepřekročili hranici Afghánské národní rozvojové strategie (ANDS¹⁸), která se soustřeďuje na bezpečnost, vládnutí a rozvoj. Dalším principem PRTs by mělo být provádění společných patrol s Afghánskými národními bezpečnostními složkami (ANSF¹⁹) tak, aby docházelo k předávání zkušeností a jejich tréninku. (NATO 2009: 4).

Koncept PRT ale nezůstal jen na území Afghánistánu. V listopadu 2005 byly první provinční rekonstrukční týmy zavedeny i v Iráku, kde působily v rámci koalice vedené USA. Nicméně, od PRTs v Afghánistánu se v některých ohledech lišily. Irácké jednotky byly menší a jejich zaměstnanci byli z větší části civilisté (Eronen 2008: 5–6). V čele vždy stál vyšší úředník Ministerstva zahraničí USA, který měl pod sebou zaměstnance primárně civilní povahy. Tyto PRTs se skládaly z odborníků z ministerstva zahraničí, spravedlnosti, zemědělství, pracovníků USAID, členů *Army Civil Affairs Teams* a dalšího vojenského personálu. Úkolem těchto provinčních rekonstrukčních týmů bylo zajistit bezpečnost americkým asistenčním programům mimo území Bagdádu. Měly na starosti také asistovat provinčním a místním vládám v Iráku ve znovunabytí soběstačnosti a vybudování schopnosti poskytovat základní služby obyvatelům.

Zpočátku byly tyto PRTs v nelehké situaci. Musely čelit tomu, že pro ně USA nevytvořily žádnou zavazující doktrínu, neurčily cíle mise. Nedošlo ani k přesnému popisu náplně práce zaměstnanců PRTs, nebyly vymezeny pravomoci a definován vztah vojenské a civilní složky. Tento stav byl ukončen v listopadu 2006, kdy byla vydána oficiální zpráva týkající se poskytování bezpečnosti,

¹⁸ ANDS = *Afghan National Development Strategy*

¹⁹ ANSF = *Afghan National Security Forces*

životní podpory, financování infrastruktury. Prvních 10 PRTs mohlo začít plně fungovat (Perito 2007: 1–3).

V lednu 2007 bylo americkým prezidentem Georgem W. Bushem oznámeno, že se v rámci rychlejšího návratu k soběstačnosti Iráku navýší počet provinčních rekonstrukčních týmů na 20. Tyto PRTs mezi roky 2007-2010 fungovaly pod názvem *embedded provincial reconstruction teams* (ePRTs) a byly vedeny Ministerstvem zahraničí USA. Jejich hlavním úkolem bylo poskytování podpory ozbrojeným složkám USA, zatímco se vykonávaly aktivity spojené s protipovstaleckou strategií na lokální úrovni. Jakmile byly tyto snahy ukončeny, náplň činnosti ePRTs se změnila. Nově jednotky začaly mít na starosti školení místních úředníků, aby co nejdříve došlo k obnovení samostatnosti Iráku.

Každý z ePRTs byl včleněn buď do struktur amerických armádních brigádních úkolových uskupení (BCTs²⁰), nebo amerických *Marine Corps regimental combat teams*. Z toho vyplývá, že byl každý ePRT umístěn společně s jedním ze dvou výše zmíněných bojových uskupení v místě, které jim bylo přiděleno. Každý ePRT závisel na jedné z bojových struktur kvůli většině své logistické podpory, a spadal pod jejich přímé vedení (Naland 2011: 1–2). Zaměstnanci ePRTs byli rekrutováni z amerického ministerstva obrany, ministerstva zahraničí, Národní gardy, USAID či americké armády.

Postupem času se ale začaly objevovat problémy, jež bylo nutné řešit. Čím dál častěji museli zaměstnanci čelit výpadkům v zásobování. Chyběly důležité věci jako telefony, počítače, ale i banality jako pera nebo obyčejný papír. Zásadnější bylo, že se ztížilo shánění dobrovolníků, kteří by se zapojili a disponovali určitým jazykovým vybavením a zkušenostmi s životem v Iráku. První tréninkový program posádky PRTs byl navíc zřízen až v březnu 2007 (Perito 2007: 1–3).

²⁰ BCTs = *Brigade Combat Teams*

Sehnat dostatečný počet tlumočnicků, kteří by dobře ovládali arabštinu, bylo také těžké. Až roku 2009 americký Kongres schválil uvolnění dostatečného množství finančních prostředků na výuku arabského jazyka na půdě ministerstva zahraničí a USAID. K tomu většina z tlumočnicků zpočátku mluvila tak, že jim Iráčané nerozuměli i přesto, že mluvili jejich rodnou řečí. Angličtině místní nerozuměli skoro vůbec. Smlouvy tlumočnicků byly navíc neměnné a velení ePRTs nedostupné, čímž docházelo k situacím, kdy tlumočnick odmítl vykonat nějaký úkol s tím, že není napsán ve smlouvě a vedení ePRT se nemělo jak dozvědět, zdali mluví pravdu.

Za čtyřletou existenci ePRTs v Iráku bylo nutné vypořádat se také se zajištěním adekvátního počtu zaměstnanců, kteří střídali ty předešlé kvůli jejich končícímu turnusu. Někteří lidé v Iráku zůstávali díky nedostatku náhradníků déle. Taktéž docházelo k příliš častému střídání vedoucích pracovníků, zároveň některé posty zůstávaly prázdné i déle než šest měsíců, protože Washington nebyl schopen místa obsadit. Díky neshodám mezi civilní a vojenskou složkou bylo celkem časté, že se civilisté nebyli schopni dostat ze základny díky tomu, že jim ozbrojené složky odmítly poskytnout doprovod, aby jim zajistily bezpečnost při kontaktu s místními obyvateli. A to vše jen díky rozepřím mezi veliteli (Naland 2011: 3–8).

V rámci nových PRTs se ale vztahy vojenské a civilní složky vyjasnily, došlo k jejich postupnému definování. Na půdě PRT měl velitel BCT převahu v záležitostech, které se týkaly bezpečnosti a aktivit provinčního rekonstrukčního týmu. Ekonomická a politická problematika spadala do pravomoci lídra PRT, jímž byl úředník ministerstva zahraničí. Dále bylo stanoveno, že v těchto PRTs nebudou přítomni žádní koaliční aktéři, pouze občané USA (Perito 2007: 2–3).

V lednu 2008 bylo v Iráku přítomno 11 PRTs, 14 ePRTs. O rok a půl později se zde nacházelo 16 PRTs a 7 ePRTs. Irácké ePRTs se začaly stahovat počínaje 30. červnem 2009. Stahování trvalo do srpna 2010. PRTs v Iráku zůstaly až do konce roku 2011 (Naland 2011: 2).

2.2.3 PRTs a současnost

Po několikaletých zkušenostech s konceptem PRT začal být koncept chápán jako efektivní řešení situace v oblasti, kde by v jiných případech mohly pracovat jen bojové jednotky v rámci kinetických operací. V případě, že v budoucnu bude zapotřebí tento koncept znovu využít a dojde k poučení se z mise v Afghánistánu, z provinčních rekonstrukčních týmů by se mohl stát prostředek použitelný v určitých stabilizačních operacích.

PRT do budoucna představují entitu, která je schopna se v případě nutnosti sama bránit a kde spolu efektivně spolupracuje civilní a vojenská složka. Podle dosavadních zkušeností koncept nejlépe funguje v mírových a stabilizačních operacích v oblastech, které jsou venkovské a nemají příliš mnoho obyvatel a rozvinutou infrastrukturu. Na těchto poměrně shovívavých územích je totiž akceschopná i menší a lehce ozbrojená vojenská síla, která může napomoci zajištění bezpečnějšího prostředí (Perito 2005: 15).

V současné době je v Afghánistánu stále přítomno přes 50 tisíc zástupců ze 49 zemí celého světa v rámci jednotek ISAF²¹. Pomáhají afghánské vládě znovu nabýt její kompetence, předávají cenné zkušenosti ANSF a trénují jejich zástupce. Dále se snaží zabránit tomu, aby se stát znovu stal útočištěm teroristických skupin a v zemi opět zavládlo bezpráví. Koncem roku 2014 by mělo dojít k předání pravomocí do rukou afghánské vlády (NATO 2014).

Mandát mise ISAF končí 31. prosince 2014. Tímto dnem ale nekončí angažmá mezinárodního společenství v Afghánistánu, jen by mělo dojít k transformaci koaličních jednotek na jednotky s podpůrným charakterem. Mise začínající po konci roku 2014 by se měla nazývat *Resolute Support*. Ta již nebude mít bojovou povahu, její rozsah bude celkově menší a soustředovat se bude na trénink, poradenství a asistenci armádním a policejním složkám v zemi (NATO 2013b).

²¹ Stav platný k 20. únoru 2014

3 AFGHÁNISTÁN A NÁRODNÍ MODELY PRT

Tato kapitola rozebírá 4 národní modely PRTs, které mohly nebo mohou být viděny v Afghánistánu. Informace, k nimž je v této části dospěno, poslouží k zodpovězení výzkumné otázky této bakalářské práce – zdali je český provinční rekonstrukční tým modelem *sui generis*, nebo se inspiroval u modelů jiných, případně odkud tato inspirace pochází. Rozebírány jsou model německý, kanadský, turecký a nizozemský, které jsou vždy něčím charakteristické. Tyto modely jsou porovnávány na základě toho, kdo stojí v čele PRT, jaký je poměr zástupců civilní a vojenské složky, potažmo na kterou složku je kladen větší důraz, a jaké aktivity která složka vykonává.

Jak tvrdí například Oskari Eronen nebo Markus Gauster, v rámci mezinárodního angažmá v Afghánistánu se vygenerovaly jisté modely PRTs. A došlo k tomu i přesto, že všechny fungují v rámci jedné mise a jejich úkoly se v podstatě neliší (Eronen 2008: 14, Gauster 2008: 17). Modelem PRT se rozumí přístup dané země k tomu, jak bude jejich PRT vypadat. Tyto modely se samy od sebe v mnohém liší, což je dáno tím, že zcela závisí na prioritách a dostupných zdrojích, které daný stát má. Dále na strukturu PRT mají vliv vrcholné orgány států, protože rozhodují o tom, kolikačlenný personál bude do mise vyslán a jak přesně bude vypadat složení jednotky. Modely PRT jsou tedy „ušity na míru domácím agendám těchto zemí“ (Rouge 2011: 3–4).

K prvním národním modelům PRT, které mohly být na půdě Afghánistánu zaznamenány, patří model americký, britský a německý. Ty vznikly z PRT Gardez, PRT Mazar-e Sharif a PRT Kunduz především díky neexistenci oficiálního jednotčího dokumentu, který by říkal, jaké přesně mají být úkoly PRT a jak má vypadat jejich uspořádání. K těmto modelům se váže největší množství zdrojů, nejen díky tomu, že patří mezi nejstarší, ale i proto, že jsou vlivné. Nicméně postupem času se začaly zapojovat národy jako Nizozemí nebo Maďarsko, důležité je zmínit i model turecký (Eronen 2008: 14).

I přesto, že se od sebe jednotlivé modely PRTs odlišují, mají něco společného. Ať už jde o to, že se musí vyrovnávat s kolísající mírou hrozeb a tamními podmínkami, nebo že zahrnují jak civilní, tak vojenské pracovníky, jsou vnímány jako stabilizační síla, vyznačují se mnohonárodním, multifunkčním charakterem, a na přání afghánské vlády jí asistují při výkonu moci. Nicméně lze říci, že je koncept PRT díky své schopnosti adaptovat se rychle měnícím okolnostem upřednostňován v regionech, které se nachází ve fázi po ukončení konfliktu (Gauster 2008: 17–18).

Národní model PRT ale nevytvořil každý stát, který se zúčastnil či účastní mise ISAF. V roce 2008, kdy byly v Afghánistánu ještě přítomny všechny zkoumané modely PRT v této bakalářské práci, se na území státu nacházelo celkem 26 PRTs (Eronen 2008: 1). Tzv. „vedoucích národů²²“ bylo 14, jejichž PRTs byly značně ovlivněné vládou příslušného státu. Priority ostatních zemí se ve vedení PRTs projevovaly také, nicméně nebyly natolik silné a prosazované, aby došlo k vytvoření národních modelů (Eronen 2008: 10–11).

Je důležité podotknout, že na odborné půdě existují jisté rozepře o tom, kolik existuje modelů a kterými národy jsou vytvořeny. Finský autor Oskari Eronen tvrdí, že se již během prvního roku působení mezinárodních sil v Afghánistánu vygenerovaly jisté národní modely PRTs, které již byly zmíněny výše (Eronen 2008: 14). Na existenci těchto modelů se shodne i Markus Gauster nebo Estelle Rouge (Gauster 2008: 11, Rouge 2011: 1). Nicméně, Eronen poukazuje i na model britsko-norský a turecký (Eronen 2008: 2). Objevují se však i kritičtí autoři. Mezi ty patří například Michael Schmunk. Ten tvrdí, že žádné modely PRTs rozpoznatelné nejsou. Podle jeho slov je rozlišování modelů PRTs jen výsledkem přílišné snahy hledat mezi provinčními rekonstrukčními týmy nějaké rozdíly (Gauster 2008: 17).

²² *leading nations*

3.1 Německý model PRT

Po útocích z 11. září 2001 bylo na půdě NATO poprvé využito Článku 5 Washingtonské smlouvy²³. Tehdejší německý kancléř Gerhard Schröder na naléhání USA a Aliance odpověděl poskytnutím necelých 4 tisíc vojáků pro Operaci Trvalá svoboda. Nic jiného také Schröderovi nezbývalo. Německo jakožto střední mocnost závislá na podpoře svých spojenců v rámci plnění cílů mezinárodní politiky muselo tento krok podniknout. Plnění požadavků jeho hlavních spojenců je německým strategickým zájmem.

Toto angažmá je velmi ovlivněno faktem, že se jedná o první nasazení německých armádních jednotek mimo území Evropy od ukončení 2. světové války (Harsch 2011: 5, 9). Důležitou roli sehrál také postoj, který je v Němcích zakořeněn velmi hluboko již přes půl století – pacifismus. I ten ovlivnil jejich přístup a vnímání postkonfliktní stabilizace.

Německé ozbrojené jednotky byly vyslány do Afghánistánu s tím, že jim byla určena oblast působení, provincie Kundúz, která je dlouhodobě hodnocena jako poměrně stabilní. Jižním částem země, těm konfliktnějším, se měly obloukem vyhýbat. To vše bylo podniknuto proto, aby se alespoň částečně zmírnil negativní postoj Němců k angažmá jejich jednotek v zahraničí (Abbaszadeh 2008: 26).

V září 2003 Německo převzalo velení nad dříve americkým PRT v provincii Kundúz. O rok později začal fungovat další německý provinční rekonstrukční tým, tentokrát v hlavním městě provincie Badachšán, Fajzábádu. Rok 2006 byl pro německou armádu zvlášť důležitý, protože převzali velení nad

²³ Článek 5 Washingtonské smlouvy určuje pravidlo, že jakmile bude jeden nebo více členů Severoatlantické aliance napaden, bude to bráno jako útok proti všem členským státům. Takový útok by byl poté vystaven ozbrojenému útoku ze strany Aliance s tím, že uplatní právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu popsanou v článku 51 Charty OSN (Informační centrum o NATO).

ISAF *Regional Command North*²⁴. To znamenalo, že získali do správy 9 severních provincií Afghánistánu, kde na území o 150 tisících km² žilo mezi 7 a 10 miliony obyvatel (Gauster 2008: 23).

Německý model PRT, který se vytvořil především na základě týmu v provincii Kundúz, je specifický v jedné určité věci - má dvojí vedení. Jednotka, která je jako každý PRT rozdělená na civilní a vojenskou část, má dva velitele. Civilní složku má na starosti zástupce německého Spolkového ministerstva zahraničí (AA²⁵), vojenská složka spadá do pravomocí plukovníků německé armády. Veškeré záležitosti ale probírají společně, ani jeden z nich nemá návrh a jednotku reprezentují oba ve stejné míře.

Model má ale i další zvláštnost. Stojí na 4 pilířích v podobě německého Spolkového ministerstva obrany, Spolkového ministerstva vnitra (BMI²⁶), Spolkového ministerstva ekonomické spolupráce a rozvoje (BMZ²⁷) a Spolkového ministerstva zahraničí (Eronen 2008: 19). Celkové vedení má na starosti zástupce AA, který navenek vystupuje jako formální reprezentant PRT a koordinuje veškeré aktivity PRT. K jeho úkolům také patří podávání informací jeho ministerstvu. BMZ se stará o finance, rozvojové a rekonstrukční projekty a společně s policisty spadajícími pod BMI poskytuje trénink afghánské policii.

Vojenská složka PRT dohlíží na bezpečnost civilních aktérů uvnitř jednotky. Vojenský velitel se dostává do absolutního velení v momentě, kdy se jedná o bezpečnostní záležitosti a vojenské operace jako například evakuace a případy nouze (Brandstetter 2005: 10). Členové německé armády mají na starosti také tzv. projekty rychlého dopadu (QIPs²⁸), které jsou prováděny hlavně proto,

²⁴ Afghánistán je rozdělen do celkem 5 regionálních velitelství (*Regional Commands*), které mají na starosti koordinaci veškeré regionální civilně-vojenské aktivity prováděné PRTs spadající pod jejich oblast působení. Každé z těchto regionálních velitelství (dále jen RC) je vedeno jedním národem. Vedoucím národem *RC North* je Německo, *RC West* vede Itálie, *RC South* Nizozemsko, *RC East* Spojené státy americké. *RC Capital* je vedeno Francií a pod toto regionální velitelství jako jedině nespadá žádný PRT (NATO).

²⁵ AA = *Auswärtiges Amt*

²⁶ BMI = *Bundesministerium des Innern*

²⁷ BMZ = *Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung*

²⁸ QIPs = *Quick Impact Projects*

že doba jejich realizace je krátká, jsou zaměřeny přímo na cílovou skupinu, která je potřebuje, a kvůli tomu, že přispívají ke stabilizaci prostředí, kde PRT působí. Nicméně, v Afghánistánu Němci vykonávají menší množství rozsáhlých projektů CIMIC, než při jejich působení na Balkáně. SRN ale utrácí více peněz v rámci vojenské složky, než na rozvojovou spolupráci a rekonstrukci státu (Runge 2009: 15).

Civilní komponent německého modelu PRT obsahuje i zástupce jiných národů. Nicméně, dohromady mají na starosti rekonstrukční a rozvojové projekty, dále se starají o řízení. Velitel civilní složky odpovídá za dodržování širšího německého přístupu. V rámci tohoto přístupu k rekonstrukci a rozvoji probíhá zjišťování, jaké potřeby mají místní obyvatelé, následuje implementace QIPs. Ty jsou prováděny především v oblasti školství, vodního hospodářství, ale týkají se i jiných oblastí infrastruktury. Dlouhodobější rozvojovou činnost financuje BMZ, zajištění projektů v této oblasti mají na starosti partneři jako například *German Agency for Technical Cooperation*, či jiné německé NGOs pracující v severním Afghánistánu (Eronen 2008: 19–20).

Německé provinční rekonstrukční týmy, které kdy působily v severních provinciích Kundúz, Badachšán a později i Tachár, jsou chápány spíše jako vojenské síly. Pro tento argument hraje především poměr mezi vojenskou a civilní složkou. V PRT Kundúz bylo v roce 2008 přes 550 německých vojáků a 10 civilistů, zaměstnanců BMI a AA. PRT Fajzábád měl v té době posádku okolo 400 příslušníků německé armády (VENRO 2009: 4). Důležité je podotknout, že z pětiset členné posádky PRT Kundúz je jen 90 z nich příslušníky pěchoty, tedy akce schopnými vojáky (Gauster 200: 25).

3.2 Kanadský model PRT

V posledních přibližně 50 letech je Kanada vnímána jako důležitý aktér v mezinárodních peacekeepingových operacích. Peacekeeping je pro tuto zemi

tak specifický, že se jej snaží dodržovat i při nasazení svých ozbrojených sil v Afghánistánu. Přesně tak, jak bylo zvykem při předchozích angažmá (The Senlis Council 2006: 8).

Kanada se stala prvním státem koalice po USA, který poslal své válečné lodě do jihozápadní Asie, a postupem času se do Afghánistánu dostávalo čím dál více zástupců kanadských ozbrojených sil. V lednu 2002 Kanadčané začali po boku americké armády pracovat v provincii Kandahár. V srpnu 2003 byl Kanadou poskytnut kontingent o počtu asi 1 700 pracovníků, který se stal součástí jednotek ISAF. Po několika měsících působení v Afghánistánu Kanadčané převzali od Spojených států amerických vedení nad PRT v provincii Kandahár (Cox 2007: 2–3). Jednalo se o první nasazení kanadských ozbrojených sil v bojových operacích od korejské války. Kanadčané, zvyklí spíše na vidinu svých jednotek v peacekeepingových misích, nechtěli žádné oběti, veřejné mínění vůči této misi bylo tedy spíše negativně naladěno (Abbaszadeh 2008: 22).

V rámci kanadského angažmá v Afghánistánu byl prosazován tzv. přístup 3D²⁹, který odkazuje na zaměření se na obranu, rozvoj a diplomacii. Ten vznikl jakožto komplexní způsob řešení krizí. Kanadské pojetí tohoto přístupu je široké, v současné době zahrnuje rozsáhlou škálu bezpečnostních, vládních a rozvojových úkolů (Travers – Owen: 6–7).

Třemi nejhlavnějšími institucemi, které se angažují v PRT Kandahár³⁰, jsou kanadské Ministerstvo zahraničí a mezinárodního obchodu (dále DFAIT³¹), Ministerstvo národní obrany a *Canadian International Development Agency* (CIDA). Tyto instituce KPRT poskytují největší množství financí a podpory.

V čele KPRT stojí správní rada složená ze zástupců všech institucí působících v tomto provinčním rekonstrukčním týmu. Schází se většinou jednou týdně, aby projednala veškeré důležité záležitosti týkající se fungování PRT.

²⁹ 3D approach - defence, development, diplomacy

³⁰ dále KPRT, jak nejčastěji referováno (viz např. Abbaszadeh 2008, Cox 2007, Government of Canada 2011, aj.)

³¹ DFAIT = *Department of Foreign Affairs and International Trade*

Vojenská část má na starosti veškerou bezpečnost. Poskytuje ochranu civilním aktérům mimo *Camp Nathan Smith*, základnu KPRT. Dále působí v operacích NATO, spolupracuje s místními entitami, umožňuje realizaci projektů federálních ministerstev (Abbaszadeh 2008: 23–25). Důležité je zmínit, že je to právě vojenská složka, která realizuje projekty rychlého dopadu, které se týkají infrastruktury nebo rekonstrukční činnosti. Vojáci vykonáváním těchto projektů přispívají k zisku důvěry místních obyvatel (Derksen – McCutcheon 2007: 122).

Nejprve v KPRT pracovalo přibližně 250 vojáků. Přítomni byli také zástupci DFAIT, Kanadské královské jízdní policie (dále RCMP³²) a CIDA. Tito civilisté pracovali na pozicích, které byly podřízeny vojenskému velení. Jejich úkolem bylo poskytovat diplomatickou, rozvojovou a obrannou pomoc a koordinovat humanitární a rekonstrukční projekty v provincii Kandahár (The Senlis Council 2006: 17). V první polovině roku 2006, kdy přišel o život první kanadský diplomat, a tři vojáci byli zraněni, Kanada oznámila snížení počtu zaměstnanců KPRT na 120, civilisté byli z území staženi úplně. V květnu 2006 již byli civilisté opět přítomni a počet pracovníků se zvedl na 380. Z tohoto počtu bylo 25 civilistů pocházejících z institucí jako CIDA, RCMP, DFAIT, ale také amerického Ministerstva zahraničí a USAID (Abbaszadeh 2008: 24).

3.3 Turecký model PRT

Vztahy mezi Tureckem a Afghánistánem mají dobrý charakter již od roku 1928, kdy byla podepsána první bilaterální dohoda mezi těmito dvěma národy. Pro tento fakt hraje vlastnictví společné kultury a islámského náboženství, dále silná menšina Turkmenů, Uzbeků a jiných turkických komunit žijících na území Afghánistánu. Proto když bylo v roce 2001 rozhodnuto o mezinárodní intervenci, Turecko souhlasilo s účastí jen v případě, že se jeho angažmá bude vyznačovat nepoužitím bojových jednotek. Turci již delší dobu odmítají zapojit své

³² RCMP = *Royal Canadian Mounted Police*

ozbrojené síly v konfliktu proti jiné muslimské zemi. Proto se v Afghánistánu rozhodli jít cestou poskytování civilních nástrojů pro rekonstrukci státu. Jakékoliv zvyšování počtu vojáků zasahujících v bojových operacích proti Talibánu nebylo přípustné (Kardaş 2013: 4–5).

Počátek tureckého zapojení se v rámci ISAF se datuje k roku 2001. Tehdy vláda poskytla okolo 300 vojáků, ovšem jen pod již zmíněnou podmínkou působení v nebojových operacích. Jak vyplývá z charakteru vztahů mezi Tureckem a Afghánistánem, Turci přispívají spíše v oblasti kulturní a sociální, nikoli vojenské. Tato činnost se provádí prostřednictvím dvou PRTs, které Turecko založilo. První z nich vznikl ve Wardaku v listopadu 2006, druhý v provincii Jawzjan v červenci 2010. Turecký model PRT je specifický v tom, že se jedná o jediné provinční rekonstrukční týmy, které jsou vedené civilními diplomaty.

Model PRT vedený civilními aktéry byl Tureckem zvolen kvůli přesvědčení, že jim tento přístup společně se sdílenými hodnotami pomůže lépe navázat vztahy s místními (Kaya 2013: 24). Guvernér provincie Wardak se nechal slyšet, že pro Afghánce je mnohem jednodušší přijmout turecké PRTs, protože respektují afghánskou kulturu a jsou obezřetní vůči místním hodnotám. Na tento přístup dbal i bývalý prezident Demirel nebo bývalý premiér Ecevit, když neváhali komunikovat s Afghánci a tamními autoritami při jejich návštěvách Afghánistánu. To se u lídrů evropských zemí příliš nestávalo (Amar 2013: 83).

Pod velitelem PRT ve Wardaku, civilním diplomatem, působil veškerý zbytek personálu PRT, ve většině civilní experti. Působila zde i vojenská část, nicméně těchto přibližně 70 tureckých vojáků bylo přítomno pouze k poskytování bezpečnosti, logistických záležitostí a komunikace. V tureckých PRTs neexistovalo nic takového jako vlastní vojenské operace (Eronen 2008: 23–24). Na půdě tureckého PRT v provincii Jawzjan byly implementovány QIPs a rozvojové projekty. Přičemž QIPs byly důležitější díky tomu, že jsou

kompletně zrealizovány za kratší dobu. Za tuto aktivitu zodpovídala *Turkish Cooperation and Coordination Agency* (TIKA). Ta projekty koordinovala, přispívala k jejich implementaci a monitorovala, jak QIPs postupovaly ve spolupráci s vedením PRT a agenturami, jež byly pod projektem podepsané (Murphy – Sazak 2012: 18). Projekty, které byly realizovány, se soustřeďovaly na oblast vzdělávání, infrastruktury, zdravotní péče, zemědělství a trénování bezpečnostních složek (Eronen 2008: 23–24).

V provincii Jawzjan bylo vedení PRT také civilní, tentokrát v podobě civilního ředitele a jeho zástupce, oba zaměstnanci tureckého Ministerstva zahraničí. Dění zde ovlivňovali také zástupci TIKA a personál tureckého Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva školství, Ministerstva zemědělství a Ministerstva vnitra. Vojenská složka, stejně jako v sesterském PRT ve Wardaku, měla za úkol chránit civilní aktéry uvnitř týmu. Přítomni byli i policisté a zdravotníci (Turkish Provincial Reconstruction Team – Jawzjan and Sar-i Pul 2011).

Ze začátku tureckého angažmá v Afghánistánu bylo tureckou vládou poskytnuto 300 Turků (Kaya 2013: 24). Z těch bylo přibližně 200 civilistů a 100 zástupců vojenské složky, kteří vykonávali CIMIC aktivity, jednali s ISAF, především *Regional Command North*. Součástí této složky byli i zdravotníci (Turkish Provincial Reconstruction Team – Jawzjan and Sar-i Pul 2011). Ti ovšem nebyli součástí protipovstalecké strategie nebo protiteroristických operací. V roce 2009 Turecko převzalo velení nad *Regional Command Capital* a postupem času se zvětšoval i počet tureckých příslušníků PRTs. V polovině roku 2013 bylo Turecko na žebříčku zemí poskytujících své jednotky do ISAF na osmé příčce (Kaya 2013: 24).

3.4 Nizozemský model PRT

V Nizozemsku panovalo kvůli možnému nasazení nizozemských jednotek v Afghánistánu rozhořčení. A to jak na půdě širší veřejnosti, tak především na vládní půdě (Nagl – Weitz 2010: 12). Možné angažmá vyvolalo nepříjemné vzpomínky na rok 1995. Tehdy pouze lehce ozbrojené nizozemské jednotky nedokázaly ve Srebrenici předejít masakru, při němž byly zabity tisíce muslimských mužů a chlapců (Castle 2006). I přesto bylo nakonec rozhodnuto, že ozbrojené síly vyslány budou, a to do jižního Afghánistánu, provincie Orúzgán. Nizozemské jednotky byly v Afghánistánu přítomny mezi lety 2006 a 2010 (Nagl – Weitz 2010: 12–13).

Za celé tyto 4 roky se v Afghánistánu vystříдалo na 1 600 vojáků a něco okolo tuctu diplomatů a expertů na rozvojové aktivity a rozvoj jako takový. Od roku 2011 zde působí nizozemští policisté s úkolem trénovat své afghánské protějšky. Tato policejní složka o přibližně 40 policistech a 5 expertech na trestní právo by měla být přítomna až do konce roku 2014 (Government of Netherlands). Kromě provincie Orúzgán, kde vojáci fungovali na dvou základnách, Nizozemci působili také v Kábulu a provinčním rekonstrukčním týmu v Baghlánu. V roce 2003 společně s Německem stanuli ve vedení ISAF (Ministry of Defence 2006: 14).

V průběhu nizozemské působnosti v Afghánistánu se vygeneroval tzv. nizozemský přístup³³, který označuje filozofii tohoto státu založenou na dodržování idey, která tvrdila, že by přítomnost Nizozemců měla být tak civilní, jak je možné, a tak vojenská, jak je nutné. Dalším bodem byla hluboká analýza a porozumění prostředí, v němž PRT působil. Zaměstnanci PRT museli při plánování operací brát v potaz kmenovou a politickou situaci v provincii. Důležité bylo také mít dobrý vztah s místními autoritami a lídry, vést s nimi dialog, což byl přístup, který byl místními velmi oceňován. Rekonstrukční projekty byly prováděny v takové míře, aby to nepřivolalo pozornost Talibánu,

³³ *Dutch approach*

ale mělo to účinný efekt na zlepšení podmínek v provincii. Posledním neméně důležitým bodem bylo společné vedení PRT, do něž zasahovaly stejně jak vojenská, tak civilní část (Netherlands National Commission for UNESCO 2011: 16).

Rozeznatelný může být v rámci nizozemského PRT také *přístup 3D*. Tato země zapojila do tzv. „*whole-of-government*”³⁴ přístup kromě nizozemského Ministerstva zahraničí, Ministerstva obrany, Ministerstva obrany a spravedlnosti, také Ministerstvo ekonomických záležitostí, zemědělství a inovací. Vláda dále spolupracovala s nizozemskými univerzitami, organizacemi občanské společnosti a obchodním sektorem. 3D přístup přinesl Nizozemsku mezinárodní uznání (Netherlands Ministry of Foreign Affairs 2012: 6). Jednalo se o přístup, v jehož rámci Nizozemci podporovali ekonomické iniciativy vedené Afghánci tím, že zapojovali lídry jednotlivých komunit do rozvojových projektů. Co se týče bezpečnosti, ozbrojené jednotky měly v popisu práce chránit centra, kde se soustřeďoval velký počet obyvatel. Bojovat s Talibánem nebylo jejich úkolem (Nagl – Weitz 2010: 23).

V popisu práce tohoto PRT nebyla rekonstrukce provincie jako takové. To bylo úkolem rozvojového sektoru a nevládních organizací, kterým PRT usnadňoval fungování na tamním území. Působili zde také civilní experti, kteří poskytovali veliteli PRT cenné informace, bez nichž by se neobešel. V rozvojových a politických záležitostech napomáhali týmu také lidé, jako poradce zabývající se problematikou místních kmenů a vztahů mezi nimi, poradce v oblasti rozvoje, nizozemské Ministerstvo zahraničí a Ministerstvo rozvojové spolupráce a politický poradce. Tito experti byli povinováni informovat příslušné úřady doma v Nizozemí a dále identifikovat a hodnotit rozvojové projekty (Heinrich Böll Stiftung 2006: 3–4).

³⁴ Přístup zahrnující spolupráci mezi institucemi, které mají zodpovědnost za záležitosti týkající se bezpečnosti, politiky, ekonomiky, ale také instituce odpovídající za rozvojovou pomoc a humanitární asistenci (OECD 2006: 7).

Jak již bylo zmíněno, vedení nizozemského modelu PRT bylo společné. V čele stál tým složený z vedoucího vojenského pracovníka a velitele civilní složky. Ti dělali společná rozhodnutí v momentě, kdy se jednalo o nějakou důležitou záležitost. Jinak byl vojenský velitel zodpovědný především za otázky bezpečnostního charakteru a vedoucí civilista odpovídal za rekonstrukční záležitosti a otázky okolo řízení PRT.

Projekty a úkoly obou složek byly v tomto modelu PRT oddělené v co největší možné míře. Vojenští zástupci měli na starosti poskytování ochrany civilistům. Vytvářeli také určité pole působnosti pro organizace občanské společnosti. Projekty týkající se rozvoje a rekonstrukce byly vykonávány složkou civilní (Netherlands National Commission for UNESCO 2011: 16).

4 ČESKÝ PRT

Samotnému vyslání české reprezentace do Afghánistánu v rámci provinčního rekonstrukčního týmu již předcházelo určité angažmá v této zemi. Od dubna 2002 se zástupci Armády České republiky (dále AČR) stali součástí snah mezinárodního společenství v Afghánistánu, když poskytli své zdravotníky, pyrotechniky a další specialisty, včetně později nasazených meteorologů a vojenské policie.

První zkušenost s konceptem PRT je možné datovat k období mezi roky 2005 a 2007. Tehdy došlo k nasazení určitých prvků PRT pod německým vedením v PRT Fajzábád. Samostatný provinční rekonstrukční tým České republiky vyslala do Afghánistánu v březnu 2008. Ten působil na americké základně *Shank* v provincii Lógar nedaleko hlavní města Kábulu (Eichler – Hynek 2010: 413).

Provincie Lógar se dá považovat za oblast poměrně loajální vládě a místní obyvatelstvo ve většině případů zaujímá vůči cizincům pozitivní přístup. Nicméně, v provincii je viditelný vliv Tálibánu a dalších povstaleckých skupin.

Jejich činnost je nejčastěji přisuzována nespokojenosti s faktem, že provinční a centrální vláda nejsou schopny zajistit bezpečnost provincie. Ze strany Tálibánu je možné pozorovat úplatky, které hnutí poskytuje obyvatelům výměnou za jejich loajalitu. Ostatní povstalecké skupiny, z nichž nejuctívanější je v Lógaru HIG³⁵, nebo přívrženci Hakkáního svazu³⁶, se vyznačují spíše vyhrožováním místním. Bezpečnostní situace v provincii se tedy nedá považovat za klidnou i přesto, že v porovnání s dalšími provinciemi se povstalecké operace vyskytují méně, než v provinciích okolních a výše kriminality je zde na stejné úrovni, jako je národní průměr (Eichler – Hynek – Majerník 2012: 109).

České působení v této východoafghánské provincii spadalo pod misi ISAF NATO. Za dobu od 19. března 2008 do února 2013 se zde vystřídalo 10 vojenských kontingentů, jedenáctý měl na starosti odsun materiálu a techniky ze základny. V Afghánistánu se počítá s tím, že zde zůstane vojenský poradní tým (MAT³⁷) o šedesáti zaměstnancích. Ten by měl vykonávat poradenskou činnost pro členy afghánské armády, kteří se nachází na základně *Altimur* (Ministerstvo obrany).

Provinční rekonstrukční tým v Lógaru byl svou podstatou vytvořen na americkém projektu *Coalition Humanitarian Liaison Cells*. Na to odkazuje rozdělení jednotky na dvě části, na civilní a vojenskou. Tento fakt podporuje také poměr mezi vojenskou a civilní složkou, který byl okolo 27:1 v silný prospěch vojenské části (Eichler – Hynek 2010: 413).

Češi v Afghánistánu ale nebyli přítomni jen v provincii Lógar. Svou činností přispívali také na mezinárodním letišti v Kábulu, kde vedli svou polní nemocnici. Dále byla přítomna lehká chemická průzkumná jednotka a skupina

³⁵ HIG = *Hizb-i-Islami Gudbuddin*. Jedná se o povstaleckou skupinu aktivní na území Afghánistánu, o níž se tvrdí, že má kontakty s Talibánem i Al-Káidou. Hnutí operuje především v severovýchodní části země. Jejich cílem je vymanit Afghánistán z rukou zahraničních sil, nahradit afghánskou vládu a založit fundamentalistický islámský stát (Terrorism Research and Analysis Consortium).

³⁶ Hakkáního svaz je jednou z nejzkušenějších povstaleckých organizací v Afghánistánu. Útočištěm hnutí je pákistánské území Severního Waziristánu, který sousedí s jihovýchodní hranicí Afghánistánu. Současným vůdcem je Siraj Hakkání, syn bojovníka proti SSSR Jalaluddina Hakkáního (Institute for the Study of War).

³⁷ MAT = *Military Adviser Team*

meteorologů. Na výcviku leteckých složek ANA se podílel tým specialistů. Od roku 2008 působili příslušníci AČR v jihoafghánské provincii Orúzgán, kde pomáhali s vnitřní ochranou nizozemské základny (Ministerstvo zahraničních věcí 2009a: 63).

Rozhodnutí České republiky přispět k mezinárodním snahám v Afghánistánu bylo podmíněno jednou určitou věcí. Česká republika poté, co roku 1999 vstoupila do NATO, víceméně musela přijmout závazky vyplývající z členství v organizaci. Roli hrálo ale také spojení se Spojenými státy americkými a snaha mezinárodního společenství šířit liberální mír. Vláda ČR se rozhodla na základě tzv. logiky vhodnosti³⁸, která je založená na určité činnosti, jež je prováděna kvůli tomu, že je chápána jako vhodná nebo se jedná o nějaké příkladné chování. V případě rozhodnutí vlády ČR v souvislosti schválení českého angažmá v Afghánistánu šlo o to, že se snažila dostat závazku plynoucího z členství v politickém subjektu, zde Severoatlantické alianci. Jak tedy tvrdí autoři Eichler, Majerník a Hynek, Česká republika se rozhodla vytvořit český PRT v Lógaru díky tomu, že se to od ní očekávalo (Eichler – Hynek – Majerník 2012: 122).

Samotnému vyslání českého PRT do Afghánistánu předcházela nenahraditelná fáze přípravy mise. Ta se konala ještě na území České republiky, kdy účastníci podstoupili soustředění na půdě Vojenské akademie ve Vyškově. Důležitá byla také závěrečná fáze příprav, během nichž došlo k několika cvičením. Díky nim se budoucí personál PRT značně secvičil, jejich koordinace dosáhla požadované míry a byli dostatečně připraveni na náročné úkoly spadající pod strategii proti vzbouřencům na půdě Afghánistánu, který se vyznačuje vysokou mírou nepřátelskosti (Eichler – Hynek – Majerník 2012: 129).

Ve struktuře českého PRT fungovaly ochranné jednotky, vojenští policisté, jednotka civilně-vojenské spolupráce, zdravotníci a logisticy, tým pro likvidaci nevybuchlé minuce a výbušnin a velitelství jako takové. Civilní složka byla

³⁸ *logic of appropriateness*

v době plánování nastavena pro přibližně 10 osob, mezi nimiž byli například projektový manažer, odborníci na zemědělství, bezpečnostní expert, stavební inženýři, odborník na média a PR a hydrolog (Vláda České republiky 2008). Do náplně pracovní činnosti civilistů se řadilo poskytování podpory provinční vládě, přispívání k procesu rekonstruování země. Tato část realizovala mimo jiné i projekty, které se týkaly podpory nezávislých médií, především provinčního rozhlasu, ale i ekonomického rozvoje v oblasti zemědělství a vodního hospodářství (Ministerstvo obrany 2013). Civilisté dále zajišťovali komunikaci s místními obyvateli. Důležitější ale je, že plnili veškeré úkoly spojené s rekonstrukčními projekty – zjišťovali, jaké jsou potřeby místních, vybírali zaměření projektů, měli na starosti také zpracování projektu, jednání s afghánskými dodavateli, ale i financování projektů (Genser 2014).

Vojenská složka měla na starosti aktivity, jež vedly k budování důvěry u autorit v provincii, zabývala se podporou humanitární a rekonstrukční činnosti v Lógaru, zajišťovala dialog s guvernérem provincie, ale i guvernéry stojícími v čele jednotlivých distriktů. V jejich činnosti bylo zahrnuto i vykonávání QIPs, které se zaměřovaly hlavně na bezpečnost, vzdělávání a zdravotnictví. Dále zajišťovali výcvik příslušníků ANSF a vyhodnocovali vojenskou a civilní situaci v provincii (Ministerstvo obrany 2013). Nejdůležitějším úkolem ale bylo poskytování ochrany civilním expertům, ale i zabezpečovat prostředí základny *Shank*. Otázka bezpečnosti celkově spadala do pravomoci vojenského velitele. Pracovníci této části se kromě jiného účastnili i vojenských bezpečnostních operací, ale jen těch, které se odehrávaly v prostoru, který byl českému PRT přidělen – v provincii Lógar. Důvodem participace v těchto operacích byla žádost aliančních partnerů, především USA, ale také fakt, že někdy nebylo možné dokončit rekonstrukční projekty díky nestabilní bezpečnostní situaci bez zásahu ozbrojených složek (Genser 2014).

V rámci českého PRT platilo, že měl tzv. *double-headed structure*. Velitel vojenské části a vedoucí civilní složky měli stejné pravomoci, nikdo z nich neměl převahu. Nicméně jakmile se jednalo o bezpečnost PRT, do důležitější pozice se

automaticky dostal vojenský velitel (Eichler – Hynek – Majerník 2012: 110). Rozsah pravomocí a postavení jednotlivých složek bylo stanoveno na základě dohody mezi Ministerstvem zahraničních věcí (dále MZV) a Ministerstvem obrany (dále MO). Vedoucí pracovníci obou složek se pravidelně scházeli jednou týdně na poradě, kde civilní složka přednesla své požadavky na řešení projektů a vše co s tím souviselo. Následujícím krokem bylo, aby si vojenská část rozmyslela, zdali jsou požadavky splnitelné z hlediska bezpečnosti a míry působnosti vojenského nasazení v provincii (Genser 2014).

Činnost českého PRT byla založena na 3 pilířích představujících určité priority, které měly vést k zajištění celkového a udržitelného rozvoje provincie Lógar. Jednalo se o vyjádření podpory provinční vládě, kdy byl kladen důraz na dobré vládnutí a zvýšení míry bezpečnosti v oblasti. Dále šlo o rozvoj zemědělského sektoru a vodního hospodářství, jež směřovaly k ekonomickému rozvoji, a zvýšení vzdělanosti obyvatel a rozvoj nezávislých médií, hlavně provinčních, komunitních a státního rádia RTA. Mezi doprovodné aktivity patřily projekty vedoucí k lepší úrovni školství, zdravotnictví a infrastruktury.

K projektům vykonaným českým PRT se počítá výstavba školy ve vesnici Baraki Rajan, zrekonstruování zavlažovacího kanálu Hesarak nebo přehrady Surchab a opravení *checkpointu* afghánské policie na hlavní komunikaci v Lógaru (Ministerstvo zahraničních věcí 2009b). Tyto projekty mohly být uskutečněny díky financím z rozpočtu České republiky, ale i darům soukromých organizací, humanitárních organizací či církevních sbírek. Přispěly tedy například nadace ADRA, Olivova nadace nebo Řád sv. Lazara. Finance dále poskytl MZV, MO nebo dětské mírové hnutí „Na vlastních nohou“ – Stonožka. Do činnosti českého PRT spadaly také projekty rychlého dopadu. Celkem jich bylo vytvořeno za pět let působení v Lógaru přes 200. Ty dohromady stály přes půl milionu dolarů (Ministerstvo obrany). Co se týče peněz, Česká republika nejen že financovala výše zmíněné projekty, ale přispívala také do řady fondů, jejichž peníze byly určeny pro obnovu a rekonstrukci v Afghánistánu. Mezi fondy patřily například *ISAF Post-Operation Relief Fund*, *Afghan National Army*

Trust Fund, National Solidarity Program nebo *NRC Pilot Project Afghanistan*. Jen za první rok svého působení v Lógaru Češi poskytli přes 7,4 milionu Kč (Ministerstvo zahraničních věcí 2009a: 63).

Za dobu od března 2008 do února 2013 v Afghánistánu působilo 10 vojenských kontingentů, kde se vystřídaly jednotky z Tábora, Přáslavic, Hranic na Moravě, Chrudimi, Opavy, Bučovic, aj. Kontingent vždy čítal 190 až 300 osob, z toho ve většině případů okolo 10 civilistů. Jedenáctý kontingent měl na starosti odsun materiálu zpět do České republiky. Část vybavení byla ponechána na místě, darována či rozprodána místním. Tento kontingent byl již početně menší, jednalo se o přibližně 100 osob. Rotace vojenské části byla vždy stanovena na 6 měsíců (Ministerstvo obrany), smluvní vztah pracovníků civilní části byl zpravidla na 1 rok (Genser 2014).

5 ZÁVĚR: ANALÝZA ČESKÉHO PRT

Cílem této bakalářské práce na téma Role armády jako rozvojového aktéra v protipovstalecké strategii, s podtitulem Provinční rekonstrukční týmy v Afghánistánu, bylo zodpovědět výzkumnou otázku, zdali je český PRT modelem *sui generis*, nebo se inspiroval u modelů jiných a v čem případná inspirace spočívá a odkud je brána. Aby bylo možné najít co nejpřesnější odpověď, rozdělila jsem práci do tří částí. V té první, teoretické, jsem vysvětlila dva termíny vyskytující se v celém textu, a to termíny civilně-vojenská spolupráce a provinční rekonstrukční tým. Je zde řečeno, kdy termíny vznikly, jakým vývojem si prošly a jaká jsou jejich pojetí. Druhá část je založena na komparaci 4 národních modelů PRTs, které jsou porovnávány na základě určitých faktorů a slouží k analýze českého PRT. Poslední část je analytická a je určena k nalezení odpovědi na nejdůležitější otázku celé práce. K zodpovězení této otázky jsou porovnány informace o jednotlivých modelech PRT a českém PRT, které byly všechny zmíněny v rámci třetí a čtvrté kapitoly.

Porovnáványi faktory jsou zaprvé, kdo stojí v čele jednotlivých modelů PRT, která složka vykonává jaké aktivity a na kterou složku je kladen větší důraz, kde je zohledněn kromě jiného poměr mezi civilní a vojenskou částí PRTs. V rámci tohoto faktoru jsem zohlednila informace z třetí a čtvrté kapitoly a vyvodila z nich závěr. Na základě výstupů těchto částí týkajících se hodnocených faktorů zodpovím výzkumnou otázku.

5.1 Analýza

Pro lepší přehlednost komparace 4 národních modelů PRT a českého PRT je zpracována tabulka, která shrnuje všechny informace důležité k zodpovězení výzkumné otázky. Informace v tabulce jsou poté dále rozepsány.

Tabulka č. 1: Zohledňované faktory u modelů PRT a u českého PRT

PRT	kdo stojí v čele PRT	důležitější část PRT	aktivity civilní složky	aktivity vojenské složky
německý	dvojí vedení: vojenské složce velí člen německé armády, civilní složku vede zástupce SMZ; celkové vedení zástupce SMZ	vojenská	rekonstrukční a rozvojové projekty, řízení PRT, zjišťování potřeb místních	vykonávání QIPs, bezpečnost PRT a civilní části, účast v bojových operacích
kanadský	správní rada: členové zástupci Ministerstva národní obrany, DFAIT a CIDA	vojenská, nicméně rozdíl malý	diplomatická, rozvojová a obranná pomoc, koordinace humanitárních a rekonstrukčních projektů	vykonávání QIPs, bezpečnost PRT a civilní části, účast v bojových operacích
turecký	civilní diplomat, nebo ředitel PRT se zástupcem	civilní	chod PRT, projekty a vše s nimi spojené, vykonávání QIPs	bezpečnost PRT a civilní části

nizozemský	tým složený z vedoucího civilní části a velitele vojenské části	nepříliš jasné	poskytování informací a rad vojenské části, zjišťování potřeb místních, hodnocení rozvojových projektů	ochrana center s vyšším počtem obyvatel, bezpečnost PRT a civilní části
český	<i>double-headed structure:</i> velitel vojenské části a vedoucí civilní složky, oba se stejnými pravomocemi	vyrovnané, malá převaha vojenské části	přispění k rekonstrukci země, zjišťování potřeb Afghánců, stanovování zaměření projektů, jejich zpracování a jednání s místními kontraktory	bezpečnost PRT a civilní části, vykonávání QIPs, účast v bojových operacích

Prvním faktorem je otázka, kdo stojí v čele jednotlivých modelů PRT. Německý PRT je význačný svým dvojitým vedením, kdy vojenské složce velí plukovník jakožto člen německé armády a civilní složku vede zástupce Spolkového ministerstva zahraničí. Celkové vedení má na starosti zástupce AA. Kanadský model vede správní rada složená ze zástupců Ministerstva národní obrany, Ministerstva zahraničí a mezinárodního obchodu a *Canadian International Development Agency*. Civilní diplomat nebo ředitel PRT společně se zástupcem, kteří jsou zaměstnanci tureckého Ministerstva zahraničí, stojí v čele tureckého modelu. Model Nizozemska má vedení v podobě týmu složeného z vedoucího civilní a velitele vojenské části, kdy mají oba stejnou míru vlivu. PRT České republiky má tzv. *double-headed structure*, kdy mají velitel vojenské a vedoucí civilní složky oba stejné pravomoci a stejnou míru vlivu. Touto strukturou vedení se český model nejvíce podobá nizozemskému modelu, nicméně podobnost lze najít i u modelu SRN.

Která složka je v jednotlivých modelech PRT důležitější či hraje větší roli, je druhým zohledňovaným faktorem. Německé PRTs byly veřejností chápány spíše jako vojenské síly, pro toto tvrzení hraje i poměr mezi vojenskou a civilní

složkou, který činí přibližně 55:1. Vedení je v tomto modelu dvojí, podílí se na něm obě složky. Podle mého názoru lze tedy usoudit, že o něco více důležitá je vojenská část. V kanadských PRTs byly instituce podílející se na chodu PRT v poměru 2:1 ve prospěch civilní složky. Na druhou stranu civilisté uvnitř PRTs pracovali na pozicích, které byly podřízeny vojenské části. Poměr mezi vojenskou a civilní složkou byl v rámci jedné rotace přibližně 380 vojáků ku 25 civilistům. Vojenská složka tedy měla vliv o něco větší než civilisté, nicméně rozdíl nebyl tak velký. Turci se vydali cestou použití civilních nástrojů v rámci rekonstrukce Afghánistánu, navíc se nesměli účastnit bojových operací. Vedení bylo zcela civilní, vojáci pouze zajišťovali bezpečnost. V tureckém modelu je tedy ve viditelné převaze civilní složka, pro což svědčí poměr 2:1 pro civilní část. Nizozemský model měl vedení společné, za 4 roky se zde vystříдалo na 1 600 vojáků a přibližně tucet civilistů, nicméně ze sloganu doprovázejícího jejich angažmá „tak civilní, jak je možné, tak vojenské, jak je nutné“ nelze příliš dobře vyvodit, která část měla navrch. Český PRT se vyznačoval dvojí strukturou vedení, oba velitelé se scházeli, aby společně vše konzultovali, a to i přes poměr 27:1 ve prospěch vojenské složky. Na projektu českého PRT se navíc podílelo jak Ministerstvo zahraničních věcí, tak Ministerstvo obrany. Poměr pravomocí v tomto modelu je víceméně vyrovnaný, s malou převahou vojenské části. Avšak z mého úhlu pohledu bych spíše prohlásila, že český PRT je v tomto ohledu modelem *sui generis*, protože civilistů byl relativně malý počet vzhledem k počtu vojáků, nicméně pravomoci měli oba velitelé vyrovnané.

Co se týče otázky, jaké aktivity plnily jednotlivé složky, lze odpovědět, že německé civilní části měly na starosti vykonávání rekonstrukčních a rozvojových projektů, řízení PRT, zjišťování potřeb místních. Kanadské civilní složky měly na starosti diplomatickou, rozvojovou a obrannou pomoc, stejně jako koordinaci humanitárních a rekonstrukčních projektů. Turečtí civilisté v PRTs se starali o chod PRT, projekty a vše s nimi spojené. Nizozemsko v rámci civilní části PRTs mělo v náplni práce poskytování informací a rad vojenské části, zjišťovali, jaké jsou potřeby místních obyvatel a hodnotili rozvojové projekty. Dále řídili PRT a měli na starosti záležitosti týkající se rekonstrukce. Český PRT měl v popisu

práce civilní složky přispívání k rekonstrukci země, zjišťování potřeb Afghánců, stanovování zaměření projektů, zpracovávání projektů a jednání s místními kontraktory. V rámci tohoto hodnoceného faktoru bych se přiklonila k variantě, že český PRT je nejvíce podobný modelu nizozemskému, protože obě civilní složky hodnotily potřeby lokální populace, nicméně projekty rychlého dopadu nevykonávaly.

V případě německého modelu spadalo vykonávání QIPs do činnosti vojenské složky, stejně tak u kanadského modelu. V rámci tureckého modelu měli QIPs na starosti civilisté, nizozemské vojenské části PRTs se soustřeďovaly spíše na ochranu center s vyšším počtem obyvatel. Vojenské složky u všech modelů měly na starosti bezpečnost jak celého PRT, tak bezpečnost civilní části. Odlišností může být fakt, že Kanada ani Německo se nestranily bojovými operacím a operacím proti Talibánu. Turci na druhou stranu souhlasili s angažmá v Afghánistánu jen za podmínky, že se bojových operací účastnit nebudou. A taky to dodrželi. V náplni práce nizozemských PRTs boj proti Talibánu zmíněn nebyl. Vojenská část v českém PRT obstarávala jak vykonávání QIPs, tak se účastnila bojových operací. V rámci tohoto zohledňovaného faktoru bych se tedy přiklonila spíše k možnosti, že český PRT je kombinací německého a kanadského modelu.

Na základě zde prezentovaných informací vyšlo najevo, že pro tvrzení, že český PRT je modelem *sui generis*, hraje pouze jeden fakt. A to ten, že má PRT dvojí strukturu vedení, kde ani jeden vedoucí pracovník nemá nadřazenou pozici a to ani, když je poměr mezi složkami 27:1 ve prospěch vojenské části. Vyloučena je možnost, že by se český PRT podobal modelu tureckému, pro toto tvrzení nebyl nalezen žádný podstatný důkaz. Český PRT se podobal nizozemskému modelu ve dvou faktorech - v náplni práce civilní složky, která hodnotila potřeby místních, ale QIPs nevykonávala, a dále také v podobě dvojité struktury vedení PRT. V tomto ohledu se ale český PRT zčásti podobá i modelu německému. Pro možnost, že český PRT je kombinací německého a kanadského modelu hraje fakt, že vojenské části vykonávaly podobné úkoly – měly na starosti QIPs, hlavně se ale účastnily bojových operací.

Na základě těchto informací tedy vyšlo najevo, že se český PRT nejvíce podobá modelu nizozemskému, s nímž se shodoval nejčastěji. Nelze ale popřít skutečnost, že je zde určitá podoba i s německým modelem. Fakt, že by byl český PRT modelem *sui generis* vyvrácen nebyl, naopak, alespoň tedy v jednom ze zohledňovaných kritérií. Nakonec bych ale ráda podotkla, že jsem si vědoma toho, že můj závěr není příliš přesný, protože jsem si pro nalezení odpovědi na výzkumnou otázku této bakalářské práce stanovila pouze některé faktory k zohlednění. Pro dokonalejší závěry by bylo zapotřebí vzít v potaz vícero faktorů, mezi které může patřit například, kdo poskytuje finance na chod PRT, jaké jsou pravomoci, které PRT má, jaký je celkový objem financí putujících do oblasti mise nebo v jakém externím prostředí PRT působí – bezpečnostní situace, kvalita vládnutí a rozvoje, přítomnost OSN a NGOs, osvědčený pracovní postup jiných jednotek.

6 SEZNAM ZDROJŮ

Knihy a články:

Abbaszadeh, Nima (2008). *Provincial Reconstruction Teams: Lessons and Recommendations*. Princeton University, Woodrow Wilson School of Public & International Affairs (<http://www.drworley.org/NSPcommon/Nation%20Building/Implementation-Level/2008,01%20WWS%20PRTs.pdf>, 26. 2. 2014), s. 22–26.

Amar, Paul (2013). *Global South to the Rescue. Emerging Humanitarian Superpowers and Globalizing Rescue Industries* (Abingdon: Routledge), s. 83.

Ankersen, Christopher (2008). *Civil-Military Cooperation in Post-Conflict Operations. Emerging theory and practice* (New York: Routledge), s. 1–2.

Brandstetter, Gerd (2005). *Nation Building in Afghanistan. The German Provincial Reconstruction Team Concept – Means to Improve Efficiency of Effort?* (<http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdffiles/ksil94.pdf>, 26. 2. 2014), s. 10.

Center For Army Lessons Learned (2011). *Afghanistan PRT Handbook* (<http://usacac.army.mil/cac2/call/docs/11-16/11-16.pdf>, 4. 2. 2014) s. 3–8, 14.

Civil-Military Co-operation Centre of Excellence. *CIMIC Field Handbook* (<http://www.cpdmz.wp.mil.pl/plik/file/Dokumenty%20normatywne/cimic-handbook.pdf>, 25. 2. 2014), s. 6–7.

Cox, Jim (2007). *Afghanistan: The Canadian military mission*. Library of Parliament (<http://www.parl.gc.ca/Content/LOP/researchpublications/prb0719-e.pdf>, 27. 2. 2014), s. 2–3.

Denkersen, John – McCutcheon, Richard (2007). Canada's Role in Afghanistan: Submissions to the Manley Panel. *The Canadian Journal of Peace and Conflict Studies* 39 (1-2), s. 122.

Eichler, Jan – Hynek, Nik (2010). The Czech Provincial Reconstruction Team in Afghanistan: Context, Experiences and Politics. *Defence Studies* 10 (3), s. 413.

Eichler, Jan – Hynek, Nik – Majerník, Lubomír (2012). *Konflikt a obnova v Afghánistánu: context, prostředí a zájmy* (Praha: ÚMV), s. 109–110, 122, 129.

Eronen, Oskari (2008). PRT Models in Afghanistan. Approaches to Civil-Military Integration. *CMC Finland Civilian Crisis Management Studies* 1 (5), s. 2–14, 19–20, 23–24.

Eusugi, Jugi. *Provincial Reconstruction Teams (PRTs) in Afghanistan: Filling the Gaps in Peace-building* (<http://home.hiroshima-u.ac.jp/heiwa/Pub/E23/09uesugifinal.pdf>, 18. 2. 2014), s. 175.

Gauster, Marcus (2008). *Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan. George C. Marshall's European Center for Security Studies* (16), s. 10–18, 23, 25.

Harsch, Michael F. (2011). *A Reluctant Warrior. The German Engagement in Afghanistan*. Peace Research Institute Oslo (http://www.operationspaix.net/DATA/DOCUMENT/6352~v~A_Reluctant_Warrior__The_German_Engagement_in_Afghanistan.pdf, 26. 2. 2014), s. 5, 9.

Heinrich Böll Stiftung (2006). *The Netherlands' approach to its PRT operations in Afghanistan* (http://www.boell.de/sites/default/files/assets/boell.de/images/download_de/worldwide/PRT_20.04.05.pdf, 4. 3. 2014), s. 3–4.

IJWP 3-90 (2003). *Civil-Military Co-Operation (CIMIC)*, paragraf 106–108, 110, 112c.

Institute for the Study of War. *The Haqqani Network* (<http://www.understandingwar.org/report/haqqani-network>, 28. 3. 2014).

Kardaş, Şaban (2013). *Turkey's Regional Approach in Afghanistan: A Civilian Power in Action. SAM Papers 6* (http://sam.gov.tr/wp-content/uploads/2013/04/SAM_paper_ing_06_int.pdf, 1. 3. 2014), s. 4–5.

Kasselmann, Hans-Jürgen (2012). *Civil-Military Cooperation. A Way to Resolve Complex Crisis Situations. PRISM 4* (1), s. 18.

Kaya, Karen (2013). Turkey's Role in Afghanistan and Afghan Stabilization. *Military Review* (<http://fmso.leavenworth.army.mil/documents/Turkeys-role.pdf>, 1. 3. 2014), s. 24.

Ministerstvo zahraničních věcí (2009a). *Zpráva o zahraniční politice České republiky za období od ledna 2008 do prosince 2008* (Praha: ÚMV), s. 63.

Ministerstvo zahraničních věcí (2009b). *Priority a projekty českého PRT v Lógaru* (http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/prtlogar/rekonstrukcni_projekty_mise_isaf_prt.html, 18. 3. 2014).

Ministry of Defence (2006). *Netherlands in Afghanistan* (<http://netherlandsmission.org/files/pdf/the-netherlands-in-afghanistan.pdf>, 4. 3. 2014), s. 14.

Murphy, Teri – Sazak, Onur (2012). Turkey's Civilian Approach in post-Conflict Reconstruction. *Istanbul Policy Center, Sabancı University* (http://www.operationspaix.net/DATA/DOCUMENT/7581~v~Turkey_s_Civilian_Capacity_in_Post-Conflict_Reconstruction.pdf, 15. 3. 2014), s. 18.

Nagl, John – Weitz, Richard (2010). Counterinsurgency and the Future of NATO. *Transatlantic Paper 1* (http://www.cnas.org/files/documents/publications/Trans-Atlantic%20Papers%201-Nagl%20Weitz_v4.pdf, 4. 3. 2014), s. 12–13, 23.

Naland, John K. (2011). *Lessons from Embedded Provincial Reconstruction Teams in Iraq*. United States Institute of Peace (<http://www.usip.org/sites/default/files/SR290.pdf>, 10. 2. 2014), s. 1–2.

NATO. *ISAF Regional Command Structure* (http://www.nato.int/isaf/structure/regional_command/, 5. 3. 2014).

NATO (2003). *AJP-9 NATO Civil-Military Co-Operation (CIMIC) Doctrine* (<http://www.nato.int/ims/docu/ajp-9.pdf>, 1. 12. 2013), paragraf 102, 501.

NATO (2009). *ISAF Provincial Reconstruction Team (PRT) Handbook* (<http://info.publicintelligence.net/ISAF-PRThandbook.pdf>, 6. 2. 2014), s. 4, 8.

NATO (2013a). *AJP-3.4.9 Allied Joint Doctrine for Civil-Military Cooperation*, paragraf 202, 203.

NATO (2014). *International Security Assistance Force (ISAF): Key Facts and Figures* (<http://www.isaf.nato.int/images/media/PDFs/214-02-20%20isaf%20placemat-final.pdf>, 26. 2. 2014).

Netherlands Ministry of Foreign Affairs (2012). *Letter to the House of Representatives presenting the spearheads of development cooperation policy* (<http://www.government.nl/documents-and-publications/letters/2012/02/16/letter-presenting-the-spearheads-of-development-cooperation-policy.html>, 5. 3. 2014), s. 6.

Netherlands National Commission for UNESCO (2011). *Culture, Education and Media Projects in AFGHANISTAN. What lessons can be learned* (http://unesco.nl/sites/default/files/dossier/lessons_learned_afghanistan_1.pdf?download=1, 10. 3. 2014), s. 16.

OECD (2006). *Whole of Government Approaches to Fragile States* (<http://www.oecd.org/development/incaf/37826256.pdf>, 11. 3. 2014), s. 7.

Paul, Michael (2009). *CIMIC in the ISAF Mission. Conception, Implementation and Development of Civil-Military Cooperation in the Bundeswehr Abroad*. Stiftung Wissenschaft und Politik (http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2009_RP05_pau_ks.pdf, 24. 2. 2014), s. 7–12.

Perito, Robert M. (2005). *The U.S. Experience with Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan. Lessons Identified*. United States Institute of Peace (<http://www.usip.org/sites/default/files/sr152.pdf>, 26. 2. 2014), s. 15.

Perito, Robert M. (2007). *Provincial Reconstruction Teams In Iraq*. United States Institute of Peace (<http://dspace.cigilibrary.org/jspui/bitstream/123456789/15122/1/Provincial%20Reconstruction%20Teams%20in%20Iraq.pdf?1>, 6. 2. 2014), s. 1–3.

Rehse, Peter (2004). *CIMIC: Concepts, Definition and Practice* (Hamburg: IFSH), s. 12–16.

Rouge, Estelle (2011). *The Effectiveness of Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan* (http://www.natowatch.org/sites/default/files/effectiveness_of_prts_in_afghanistan_-_e_rouge.pdf, 17. 3. 2014), s. 1, 4.

Runge, Peter (2009). *The Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan: Role model for civil-military relations?* Bonn International Center for Conversion (http://www.bicc.de/uploads/tx_bicctools/occasional_paper_IV_11_09.pdf, 10. 3. 2014), s. 15.

Sidell, Chris (2008). *The Origins of the Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan* (<http://architecture.brookes.ac.uk/research/cendep/dissertations/ChrisSidell.pdf>, 30. 11. 2013), s. 2.

The Senlis Council (2006). *Canada in Kandahar: No Peace to Keep. A Case Study of the Military Coalitions in Southern Afghanistan* (http://www.acp-cpa.ca/en/Senlis%20Council%20-%20Kandahar_Report_June_2006.pdf, 27. 2. 2014), s. 8, 17.

Travers, Patrick – Owen, Taylor. *Peacebuilding While Peacemaking. The Merits of 3D Approach in Afghanistan* (<http://cicam.ruhosting.nl/teksten/act.07.grotenhuis.owen%20paper.pdf>, 4. 3. 2014), s. 6–7.

United Nations (2008). *United Nations Peacekeeping Operations. Principles and Guidelines* (http://pbpu.unlb.org/pbps/library/capstone_doctrine_eng.pdf, 20. 4. 2014), s. 31–35.

van Weezel, Stijn (2011). *CIMIC. Concepts & Capabilities. Research into the CIMIC Operationalisation of Nations* (<http://www.cimic-coe.org/download/CIMIC%20-%20Concepts%20Capabilities.pdf>, 11. 10. 2013), s. 4.

VENRO (2009). *Five Years of German PRTs in Afghanistan. An interim stocktaking from the angle of the German aid organisations* (http://www.venro.org/fileadmin/Publikationen/PDFs_engl/Afghanistan-Paper_engl_neu.pdf, 26. 2. 2014), s. 4.

Zupančič, Rok (2012). Civil-Military Cooperation in the Modern Era: An Inevitable Tool for Successful Post-Conflict Stabilization. In: Dusman, Aleksandr – Petrauskaitė, Ugnė a kol., *Civil-Military Cooperation in Conflict and Post-Conflict Operations: Learning from the Lithuanian, Slovenian and Estonian Experiences* (Vilnius: Akademinė leidyba), s. 20–22.

Internetové zdroje:

Beyers, Virginia (2014). *Sharing the Load: Evaluating Two Civilian and Military Interagency Missions*. Small Wars Journal (<http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/sharing-the-load-evaluating-two-civilian-and-military-interagency-missions>, 5. 2. 2014).

Castle, Stephen (2006). Dutch government could fall over Afghanistan. *The Independent*. 14. 1. 2006 (<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/dutch-government-could-fall-over-afghanistan-522904.html>, 14. 4. 2014).

Finlayson, Andrew R. (2007). *A Retrospective on Counterinsurgency Operations. The Tay Ninh Provincial Reconnaissance Unit and Its Role in the Phoenix Program, 1969-70*. CIA (<https://www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/csi-publications/csi-studies/studies/vol51no2/a-retrospective-on-counterinsurgency-operations.html>, 5. 2. 2014).

Government of Netherlands. *Relations the Netherlands – Afghanistan* (<http://www.government.nl/issues/international-relations/afghanistan>, 4. 3. 2014).

Informační centrum o NATO. *Washingtonská smlouva* (http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_summit/washingtonskasmlouva.htm, 20. 4. 2014).

Maley, William. *Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan – how they arrived and where they are going*. NATO (<http://www.nato.int/docu/review/2007/issue3/english/art2.html>, 5. 2. 2014).

Ministerstvo obrany. *5 let v Lógaru* (<http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?pgid=282>, 2. 12. 2013).

Ministerstvo obrany (2013). *ISAF PRT* (<http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=87307>, 18. 3. 2014).

Ministerstvo zahraničních věcí (2008). *Koncept PRT*. 22. 3. 2008 (http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/prtlogar/index_3.html, 2. 12. 2013).

Mockaitis, Thomas R. (2004). *Civil-Military Cooperation in Peace Operations: The Case Conflict of Kosovo*. Strategic Studies Institute (<http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pubs/summary.cfm?q=583>, 25. 2. 2014).

NATO (2013b). *ISAF's Mission in Afghanistan* (http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_69366.htm, 26. 2. 2014).

Terrorism Research and Analysis Consortium. *Hizb-i-Islami Gulbuddin* (<http://www.trackingterrorism.org/group/hizb-i-islami-gulbuddin-hig>, 28. 3. 2014).

Turkish Provincial Reconstruction Team – Jawzjan and Sar-i Pul (2011). *About us* (<http://www.cevizcanprt.org/icerik.php?no=9>, 2. 3. 2014).

United Nations. *Peacebuilding & The United Nations* (<http://www.un.org/en/peacebuilding/pbso/pbun.shtml>, 3. 2. 2014).

Vláda České republiky (2008). *Provincní rekonstrukční tým České republiky ISAF, provincie Lógar, Afghánistán* (<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/provincni-rekonstrukcni-tym-ceske-republiky-isaf--provincie-logar--afghanistan-36739/>, 18. 3. 2014).

Ostatní zdroje:

Genser, Antonín (2014). [Ústní sdělení] 9. 3. 2014 (velitel 9. PRT Lógar, zástupce velitele 4. brigády rychlého nasazení, plukovník gšt.).

7 RESUMÉ

Civil-military cooperation is a concept which was established to accomplish the challenges arising from changes in the field of (post)conflict situations. This kind of cooperation covers activities of military and civilian personnel and it is important because it has become a primary tool for military chiefs to have a better interaction with civilian actors. In the case of Afghanistan, which is a main focus of this bachelor thesis, the concept of provincial reconstruction team (PRT) was born. In 2002 the American project *Coalition Humanitarian Liaison Cells* laid foundations for the concept of PRT, which belongs to the civil-military cooperation.

This bachelor thesis is named *The Military Role as a Development Actor in the Counterinsurgency Strategy*. The aim of this thesis is to answer the research question: Whether the Czech PRT is a model *sui generis* or not. And if it is not, then where was taken the inspiration for functioning of the PRT.

To be able to answer the research question as much as possible, this thesis is divided into three parts. In the theoretical section there are introduced two main terms of the text. Their origin, historical circumstances and evolution of those conceptions are mentioned there. Then, the subsequent section belongs to comparison of four national models of PRT, which are being compared on the basis of who the leader of the PRT is, what activities belong to what section (civilian and military) and what the proportion of persons working in civilian and military section is.

What comes after is a part, where the Czech PRT is being analysed. It is examined with the same factors mentioned above, because the information from this part is crucial for answering the research question. Then, there is a conclusion part which contains conclusions and final answer of the thesis.